

A közösségi bűnmegelőzés modellje

EFOP-5.2.1-17-2017-00003

"Társadalmi innovációk - Új módszerek kipróbálása"

A közösségi bűnmegelőzés modellje

1. mérőföldkőhöz kapcsolódó innovatív szolgáltatás (új módszer, eljárás) részletes kidolgozása

2018.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

I. Kontextus	3
II. Szervezeti szint	4
II.1. A projektben résztvevő szervezetek	4
II.2. Az együttműködés keretei	5
III. Célrendszer; együttműködések	6
III. 1. A projekt célja	6
III.2. Az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés célja	7
III.3. Együttműködő partnerek a területen	8
III.4. A harmadlagos bűnmegelőzés célja, célcsoportja; együttműködő partnerek	9
IV. Az innovatív szolgáltatás (új módszer, eljárás) és újító módszerek ismertetése	12
V. Módszertan	14
V.1. Közösségszervezés	15
V.2. Média- és drámapedagógia	17
V.3. Gamification	17
V.4. Coaching	19
V.4.1. „Változtasd meg élted!”	22
V.4.2. A konstruált jövő	24
V.4.3. Segítő beszélgetések (egyéni, “coach” ülések)	26
V.4.4. Váltó Kör	26
V.4.5. A szemléletváltás haszna	27
V.5. Képzés	28
VI. Az innovációs tartalom összegzése	30
VI.1. Elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés	30
VI.2. Harmadlagos bűnmegelőzés	31
VII. A program hosszú távú hasznosulása	33
VII. Mérés és értékelés módszertana	34

I. Kontextus

Bűnözés, bűnelkövetés, bűncselekmény, bűnelkövető – olyan fogalmak, amelyek egyértelműen negatív jelentéstartalommal bírnak. A szubkultúra világa zárt, a többségi társadalom tagjai kevés ismerettel rendelkeznek erről, azokat is a médiából nyerik. A bűnelkövető ezekben a „műsorokban” harácsoló, motiváció nélküli „gyilkológép”: szinte személyisége sincs (legfeljebb maga a gonosz megtestesítője), cselekedetének motívumairól pedig vajmi keveset tudhatunk meg. Ez nemcsak a tömegkultúra alkotásaira, hanem a tájékoztató műsorokra is jellemző.

Az előítélet igen erős a klienscsoport irányába, hiszen a bűnelkövetés esetében szinte kizárólag az egyéni felelősség hangsúlyozódik.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013-2023, továbbiakban: NBS) leszögezi, hogy a bűnmegelőzés az egész társadalom közügye. „A bűnmegelőzésben az állami szervezeteken kívül az önkormányzati, civil és egyházi szervezetek, a gazdaság szereplői, tágabb fókuszban a családok és maguk az állampolgárok vesznek részt. ... A *civil szervezetek* a társadalmi kohézió fontos építőkövei. A bűnmegelőzés tekintetében számos szervezet rendelkezik az állami szereplőket meghaladó tudásbázissal, emellett kiterjedt kapcsolati tőkéjük, hitelességük komoly potenciált jelent. A civil szervezetek olyan társadalmi csoportokat és személyeket képesek megszólítani, amelyek sok esetben érdektelenek vagy ellenségesek az állami szereplőkkel szemben.”¹

Jelen projektben *közösségi bűnmegelőzés* szemléletében gondolkodunk, melyben az egyén és a társadalmi felelősség együttesen, szinergikusan jelentkezik. Az NBS több ponton javasol beavatkozásokat, ezek feltétlenül szükségesek, ugyanakkor több nem valósult meg ezidáig sem (pl. hatósági erkölcsi bizonyítvány szabályozása a munkaerő-piaci reintegráció érdekében), vagy vannak olyan tevékenységek/feladatok (pl. internethasználat biztonsága), amely nem feltétlenül és kizárólagosan a rendőrség feladata és/vagy kompetenciája meglátásunk szerint. Mindazonáltal szemléletében és feladatrendszerében újító az NBS, az abban lévő iránykijelölés alapján terveztük átfogó közösségi bűnmegelőzési pilot projektünket.

A tervezett pilot a Felhívásnak megfelelően szolgáltatásfejlesztési kísérletet kíván megvalósítani. A tervezett *közösségi bűnmegelőzés* a felmerülő problémákra és kihívásokra reagál, egy új, innovatív kezdeményezést kíván megvalósítani, kipróbálni, fejleszteni. A kísérlet a következő területeket érinti:

- családokat és fiatalokat érintő szolgáltatások
- egészség megőrzése, egészségügyi szolgáltatás
- egész életen át tartó tanulás
- szociális ellátások és szolgáltatások, gyermekvédelem, gyermekjólét
- köznevelés (ezen belül a végzettség nélküli iskola elhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása)
- ***társadalmi felzárkóztatás és befogadás (a projekt fő területe), ezen belül: marginalizálódott társadalmi csoportok társadalmi-***

¹ Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013-2023) 7. Szereplők a bűnmegelőzésben fejezet

II. Szervezeti szint

II.1. A projektben résztvevő szervezetek

A **Váltó-sáv Alapítvány** (továbbiakban VSA) deviáns, hátrányos helyzetű/marginalizált, veszélyeztetett csoportok és azok hozzátartozói; továbbá szociálisan hátrányos helyzetűek, bűnelkövetők, szenvedélybetegek, fogvatartottak és szabadultak társadalmi és munkaerő-piaci (re)integrációjával foglalkozó, országosan működő, civil, professzionális segítő szervezet. Fő tevékenységünk a célcsoport ellátása, képzése és mentálhigiénés támogatása, emellett előítélet-csökkentés és érzékenyítés, a társadalmi inkluzivitás erősítése (www.valtosav.hu).

Programunk 1997-ben indult egy másik szervezet keretein belül, majd 2002 augusztusában önálló szervezeti keretek között kezdtük meg működésünket. Az Alapítvány bejegyzésének dátuma: 2002. 09. 24. Azóta folyamatosan működik szervezetünk, amit nagy eredménynek tekintünk.

A Váltó-sáv Alapítvány a területen (tercier kriminálprevenció) és módszertanában (folyamatos utógondozási modell vagy aftercare) megalakulásától fogva innovatív tartalmakkal rendelkezik, szolgáltatásait a célcsoport (fogvatartottak, szabadultak, hátrányos helyzetűek, deviánsok, stb.), valamint a hozzátartozók, később a területen dolgozó szakemberek, sőt, a többségi társadalom számára folyamatosan biztosította. Szervezetünk fejlesztett ki kifejezetten a célcsoport számára társasjátékot a szabadulásra felkészítéshez (módszertani innováció), vagy honosított meg piacképes szakmaképzést, ami azelőtt elképzelhetetlennek bizonyult biztonsági szempontból büntetés-végrehajtási intézetben (szakácsképzés – a képzéshez szükséges kések magas biztonsági kockázattal rendelkeznek, mára már több bv. intézetben folyik ilyen irányú szakmaképzés), mindezt arra az innovatív kutatásra alapozva, amely Magyarországon először (és azóta is egyetlenként) vizsgálta azokat a szakmákat/elhelyezkedési lehetőségeket, ahol nem szükséges /vagy kevésbé szükséges az erkölcsi bizonyítvány; ill. folytatott kutatást munkáltatói oldalról is a bűnelkövetők elhelyezkedési lehetőségéről (Csáki Anikó-Mészáros Mercedes: Fogvatartásból szabadultak munkaerő-piaci beilleszkedésének lehetőségei: diszkriminál-e az erkölcsi bizonyítvány? http://www.valtosav.hu/pdf/bortonugyi_szemle_2012_4.pdf). Először bonyolítottunk le kutatást teljes körűen a fogvatartottak társadalmi beilleszkedését vizsgálva (Csáki Anikó-Mészáros Mercedes-Sponga István: Fogvatartásból szabadult fiatal felnőttek társadalmi /re/integrációjának lehetőségei: http://www.valtosav.hu/pdf/bortonugyi_szemle_2012_4.pdf), vagy készítettünk megvalósíthatósági tanulmányt a fogvatartásból szabadultak számára működtetett félutas ház koncepcióhoz (Megvalósítási terv ún. félutas ház létrehozására fogvatartásból szabadultak számára. Szerk.: Csáki Anikó, Mészáros Mercedes: http://www.valtosav.hu/szakmai_anyagok/feasibility_study_magyar.pdf). 2009-2015 között pedig félutas lakást működtettünk kifejezetten a célcsoport számára. Módszertanunk másik fontos sarokköve a középiskolai tanulmányok (később bármilyen képzés) összekapcsolása a segítő munkával, ahol a

SZÉCHENYI 2020MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Szociális
Alap**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**

reintegrációs/segítő munka egyik eszköze a tanulás (Csáki Anikó-Mészáros Mercedes: Pedagógiai munka szabadság vesztés alatt és után: http://www.valtosav.hu/szakmai_anyagok/pedagogiai_munka.pdf). Szervezetünk jelentős előítélet-csökkentő munkát és társadalmi érzékenyítő tevékenységeket kezdett és folytat folyamatosan 2009 óta: egyrészt a honlapunkon található spotokkal, kisfilmekkel (<http://www.valtosav.hu/diszkriminacio.html>), másrészt képzésekkel (engedélyezett képzés: Toleranciaerősítő, antidiszkriminációs képzés, 10 óra: E-000363/2014/D003), valamint a Váltó-sáv Alapítvány valósította meg először fogvatartotti alkotásokból (képzőművészeti és irodalmi) kiállítását „BELÜLRŐL” címmel (<http://www.valtosav.hu/kiallitas.html>). De szervezetünk fejlesztette ki azt a kiadványt is, ami a szabaduláshoz szükséges összes, praktikus és nélkülözhetetlen tudnivalót egyesíti, és széles körben használatos a szakmában (Praktikus ismeretek szabaduláskor: <http://www.valtosav.hu/praktikus.html>).

A konzorciumi partner **KultúrÁsz Közhasznú Egyesület** (továbbiakban KÁSZ) az Észak-Alföldi régió meghatározó kulturális és felnőttképzési szervezete. Az Egyesület 2004-es alapítása óta közhasznú jogállással bíró szervezet, és az azóta eltelt 13 évben kiépítette humánerőforrás bázisát és a működéséhez szükséges infrastrukturális feltételrendszert a szervezet céljaival összefüggő társadalmi szükségletek kielégítése érdekében. Az oktatási célú civil szervezet fő profilja a képzések, tréningek, előadások szervezése többek között kompetenciafejlesztés, felnőttoktatás módszertana, pályorientáció, egészségmegőrzés, közösségfejlesztés, civil menedzsment, pályázatírás és projektmenedzsment témakörökben, amelyeket önállóan, illetve a régió számos közintézményével (elsődlegesen oktatási és kulturális intézmények) és civil szervezetével együttműködve valósít meg.

Az Egyesületnek kulturális és felnőttképzési célú civil szervezetként célja és feladata a kulturális és felnőttképzési, képzési célú intézményekkel, civil szervezetekkel való hálózatos kapcsolatépítés, fő tevékenysége a képzések, tréningek, ismeretterjesztő előadások szervezése különböző célcsoportok számára (közoktatásban tanulók, egyetemisták, kulturális szakemberek, pedagógusok civil szervezetek stb.), olyan változatos témákban, mint például személyiségfejlesztés, életvezetési kompetenciafejlesztés, pályorientáció, kommunikációfejlesztés, konfliktuskezelés, közösségfejlesztés, egészségtudatos és környezettudatos gondolkodás fejlesztése, civil menedzsment.

II.2. Az együttműködés keretei

A két szervezet a bűnmegelőzés terén 2017 nyarán kapcsolódott össze, amikor a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (Belügyminisztérium) által kiírt pályázatra a beérkezett 164 pályázatból 10 nyertes született, és a konzorcium mindkét tagja szerepelt a támogatottak listáján (http://bunmegelozes.info/sites/default/files/2017-09/Nyertesek_kozlemenyei_BM_17.pdf). Mindkét szervezet támogatott az EFOP-5.2.2-17 Transznacionális együttműködések című Felhívás területén is. Mindkét szervezet jelentős a közösségépítő, közösségfejlesztő munkában, az egész életen át tartó tanulás támogatásában, a társadalmi felzárkóztatás és befogadás területén, különösen a marginalizálódott társadalmi csoportok társadalmi-gazdasági integrációja tématerületén. Számos projekt

lebonyolítói, megvalósítói, jelentős szakmai és menedzsment kapacitással.

Az irányító team tagjai: Csáki Anikó, Mészáros Mercedes (Váltó-sáv Alapítvány), Dr. Juhász Erika, Pete Nikolett (KultúrÁsz Egyesület).

Az irányító testület havi egy alkalommal személyesen ún. projektkísérő stábot tart operatív és szakmai kérdések tisztázásával, feladatkielöléssel, határidőkkel, releváns helyzetben válságmenedzselést hajt végre. A projektkísérő stábok dokumentáltak (jegyzőkönyv, emlékeztető).

A kapcsolattartás módjai:

- elektronikus: google drive, elektronikus felület létrehozása és működtetése, anyagok tárolása, rögzítése, a konzorciumi partnerek hozzáférése ezekhez – folyamatos, akár napi szintű,
- elektronikus levelezés: javasolt gmail, egy projekt e-mail cím létrehozása, így a levelek tárolódnak, visszakereshetők (ez később a lebonyolítás során hasznos lehet) – folyamatos, akár napi szintű,
- szükség szerint telefonos kapcsolat,
- szükség szerint skype-os kapcsolat,
- a Váltó-sáv Alapítvány, valamint a KultúrÁsz Egyesület szakmai megvalósítói is kétheti rendszerességgű stábülést tartanak, amely egyrészt operatív, másrészt szakmai kérdéseket vitat meg: előző heti munkafolyamatok értékelése, következő hét tervezése; szakmai kérdések tisztázása, esetmegbeszélések, kliensmunka, szolgáltatások folyamata és szakmai tartalma,
- a konzorciumi partnerek szakmai megvalósítói közötti személyes találkozások az ütemezésnek megfelelően szükség szerint, de legalább havi egy alkalommal (projektirányító stáb, ahol a konzorcium szakmai megvalósítóinak irányító szakemberei vesznek részt – dokumentált, jegyzőkönyvezett, döntéseket és a munkafolyamatokat tartalmazó ülés),
- partnerek kapcsolattartása szakmai program szerint személyesen és e-mailben (ez utóbbi akár napi szintű is lehet),
- a szakmai elvárás megvalósul a heti rendszerességgű kapcsolattartási intenzitással.

A kapcsolattartás dokumentálásáért felelős személy: Mészáros Mercedes szakmai vezető.

III. Célrendszer; együttműködések

III. 1. A projekt célja

- innovatív megoldások kidolgozása és kipróbálása a bűnmegelőzés terén
- a közösségi bűnmegelőzés eljárásának kidolgozása, kipróbálása és alkalmazása

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- a projekt megvalósulását követő monitoring rendszer kialakítása és működtetése
- a kísérleti projekt eredményes megvalósítása érdekében helyi és/vagy szakmai együttműködések létrehozása
- a kísérleti projekt további adaptációjának előkészítése
- a kísérleti projekt szakmai megvalósítása, elvárt elemeinek lebonyolítása (ún. évi 6 műhelymunka, projektidő alatt összesen 24 db, félévente legalább egy tréning, képzés, kompetencia fejlesztés szakmai megvalósítók számára, projektidő alatt összesen 8 db)
- 100 fő célcsoporttag bevonása, évi 30 alkalom, projektszinten 3000 kontakt megvalósítása)
- új módszertan kidolgozása, leírása, kipróbálása, adaptációja a bűnmegelőző munkában (gamification, coaching)
- tájékoztatás, nyilvánosság, horizontális szempontok megvalósítása
- honlapfejlesztés
- a pilothoz kapcsolódó képzések kidolgozása, minősítése/akkreditációja
- a pilotban megjelenő minősített képzések lebonyolítása
- összességében a magyarországi szolgáltatások fejlesztése
- a hátrányos helyzetű célcsoporttagok "helyzetbe hozása", azaz empowerment szolgáltatások biztosítása, megvalósítása, rendszerszintű megközelítése.

Hosszú távú cél:

- társadalmi-gazdasági-politikai marginalizáció csökkentése
- szocializációs és szocio-ökonómiai hátrányok csökkenése
- aktív állampolgárok társadalmi szerepvállalásának növekedése
- hátrányos helyzetű területek lemaradásának csökkenése
- társadalmi érzékenyítés; inkluzivitás erősödése.

A pilot program célja a közösségi bűnmegelőzés eljárásának kidolgozása, ezzel a bűnelkövetések és az áldozattá válás megelőzésének csökkentése. A közösségi bűnmegelőzés célja, hogy a bűnmegelőzés fogalma a közösségfejlesztés kontextusába helyeződik, ezzel az egyéni felelősség mellett a közösségi felelősségvállalás is megjelenik, a társadalom tagjai a biztonság mint érték fenntartása érdekében a közösség erejére támaszkodva az egyén számára erőforrást és védelmet, lehetőséget biztosítanak. A bűnmegelőzés így mindenki ügye, közügy. **A projekt keretében egyrészt ismereteket, információkat közvetítünk, másrészt szemléletváltást valósítanunk meg, harmadrészt pedig új módszereket vezetünk be.** Cél, hogy ezzel megteremtjük és kidolgozzuk a közösségi bűnmegelőzés eljárását és alapszereit, ezt képzés keretében szakemberek számára is hozzáférhetővé tesszük, végső cél pedig az eljárás adaptálhatóságának megteremtése.

A megvalósítás helyszínei: Észak- és Dél-alföldi régió, ezen belül a következő helyszínek: Kecskemét, Állampuszta, Kalocsa (Dél-Alföld), Tiszalök, Földes, Debrecen, Karcag, Nagykálló (Észak-Alföld).

A projektbe 100 fő kerül bevonásra, min. 1 év időtartamban. A fejlesztést szolgáló kontakttalálkozások száma egyénenként 30 alkalom (projektszinten összesen 3000 alkalom).

III.2. Az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés célja

A pilot projekt elsődleges prevenciós elemének **célja** a hátrányos helyzetű ifjúsági korosztályok társadalmi és egyéni felelősségének, tudatosságának (egészség, bűnmegelőzés, fenntartható fejlődés stb.) fejlesztése, integrációjának segítése, közösségeik fejlesztése által a fiatalok áldozattá válásának és bűnelkövetésének csökkentése.

A pilot projekt elsődleges prevenciós **célja** a Nemzeti Ifjúsági Stratégiával összhangban az Ifjúsági bűnmegelőző közösség-szervező program bevezetésével:

- az ifjúsági korosztályok formális és nem formális közösségi aktivitásának növelése
- célorientált közösségi aktivitások felé elmozdulókat a közösségfejlesztés eszközrendszerével, az apolitikus attitűd megváltoztatását a helyi társadalmi, társadalomépítő folyamatokba való bekapcsolása
- az önkéntes munkával és a civil aktivitással kapcsolatos minták közvetítése
- a korosztályok média és internetbiztonságának fejlesztése, különös tekintettel az ifjúsági korosztályokra kiemelten veszélyes „cyberbűnözésre”
- a tudatos, jogkövető, a tettekért felelősséget vállaló magatartás kialakításának elősegítése.

A pilot projekt tesztelése 3 különböző korcsoportban történik meg, mérve a módszer eredményességét a különböző korosztályokban. A 19-30 éves korosztályban további két csoportot képeztünk annak függvényében, hogy szakképzésben vagy felsőoktatásban tanulnak-e. A bevont célcsoporttagok csoportjainak meghatározása során abból indultunk ki, hogy a bevont célcsoportban az oktatás minden szintje képviseltesse magát, és a **komplexen fejlesztendő térségekben élő, hátrányos helyzetű fiatalokat** választjuk ki. A megvalósuló projektben a célcsoporttagok kiválasztása az együttműködő intézmények bevonásával történik az alábbiak szerint:

1. 6-7. osztályos általános iskolai tanulók (12-14 éves) (Karácsony Sándor Általános Iskola, Földes) A korcsoportból bevontak száma: 12 fő.
2. 10-11. osztályos középiskolai tanuló (15-18 éves) (Karcagi Nagykun Református Gimnázium és Egészségügyi Szakgimnázium) A korcsoportból bevontak száma: 12 fő. A bevonás során motivátorként tekintünk a közösségi szolgálat teljesítésére, amelyet a projektben való részvétel esetén igazolunk a tanuló számára.
3. Iskolarendszerű felnőttoktatásban tanulók (19-30 éves) (Budai Nagy Antal Szakgimnázium, Nagykálló). A korcsoportból bevontak száma: 12 fő. A bevonás során motivációs tényezőként tekintünk a szakmai gyakorlat biztosításának lehetőségére, amelyet a projektben való részvétel esetén igazolunk a felnőtt tanuló számára.
4. Felsőoktatásban tanulók (19-30 éves). Együttműködő partnerünk a Debreceni Egyetem Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszéke, ahol közösség-szervezés képzés is zajlik, és számos roma szakkollégiumos tanulót mentorálnak. A korcsoportból bevontak száma: 12 fő. Az ő esetükben is a részvételt tovább motiváljuk a szakmai gyakorlat biztosításának lehetőségével, amelyet a projektben való részvétel esetén igazolunk a célcsoporttagoknak.

III.3. Együttműködő partnerek a területen

A pilot projektben megvalósuló Ifjúsági bűnmegelőző közösség-szervező program fejlesztésébe és megvalósításába bevonásra kerülnek az együttműködő intézmények szakemberei: pedagógusok, ifjúságsegítő szakemberek, közösség-szervezők, szociális szakemberek, felsőoktatásban dolgozó oktatók, valamint a konzorciumi partner munkatársai, szakemberei. Az együttműködő oktatási intézmények szakemberei közül kerülnek ki azok a pedagógusok, akik mentortanárként az Ifjúsági bűnmegelőző közösség-szervező programban összefogják, motiválják a bevont célcsoporttagokat.

A projektbe bevonásra kerül 4 oktatási intézmény, amelyek által biztosítjuk a min. 40 fő hátrányos helyzetű ifjúsági célcsoporttag bevonását.

Együttműködő intézményekkel kialakított kapcsolat:

A célcsoporttagok hatékony elérésének egyik legfontosabb módszere az együttműködés oktatási intézményekkel. A KultúrÁsz Egyesület kiterjedt kapcsolati hálóval rendelkezik az Észak-Alföldi és Dél-Alföldi oktatási intézményekkel. Az oktatási intézmények számára pályázati és projektszolgáltatásokat nyújtunk, valamint non-formális tanulási lehetőségeket szervezünk a régiók oktatási intézményeiben. Az oktatási intézmények pedagógusai számára akkreditált pedagógus-továbbképzéseket szervezünk módszertani, IKT kompetenciák fejlesztése témákban. A projekt célrendszerének megvalósítása érdekében min. 4 db együttműködő oktatással foglalkozó intézményt tervezünk bevonni az oktatás különböző szintjeiről. A kiválasztott intézményekkel való együttműködése a KultúrÁsz Egyesületnek nem első alkalommal történik, már korábban is dolgozott együtt ezekkel az intézményekkel, amely jelentősen megkönnyíti a közös munkát. Az oktatási intézményeket bevonjuk a fiatalok kiválasztási folyamatába, a célcsoporttagok folyamatos tájékoztatásába, valamint a kiválasztott célcsoporttagok projektben történő benntartásában is segítségünkre lesznek. A célcsoportok elérésére az oktatási intézményben elérhető kommunikációs csatornákat használjuk elsődlegesen: intézmény honlapja, facebook oldala, iskolai faliújság, iskola újság, osztályfőnöki óra, intézményi rendezvények. A kiválasztásban és bevonásban a személyes megkeresésre tesszük a hangsúlyt, ugyanis fontosnak tartjuk a célcsoporttagok előzetes tájékoztatását, kérdéseik meghallgatását és megválaszolását, valamint az elköteleződés felmérését, amelynek kulcsszerepe lesz a projektben történő benntartásban. A fiatalokat ismerő pedagógusok és az ő személyes ajánlásuk szintén fontos eleme a kiválasztásnak és bevonásnak. A fiatalok programban tartását mentortanárok foglalkoztatásával is segítjük.

A megcélzott fiatal korosztállyal kialakított kapcsolat:

A KultúrÁsz Egyesületnek élő kapcsolata van a projekt tervezett célcsoportjával, így a célcsoport számára már nem ismeretlenek az egyesület szakemberei és munkatársai, valamint az általuk szervezett szolgáltatások. Rendszeresen tartunk az általános iskola 7-8. osztálya számára tanulás módszertani foglalkozásokat, a középiskolai korosztály számára pedig pályaaorientációs előadásokat és tréningeket, egészséges életmódhoz kötődő prevenciós előadásokat, táborokat. A KultúrÁsz Egyesület regisztrált tehetségpontként aktívan részt vesz a felsőoktatásban tovább tanulni szándékozó, tehetséges fiatalok felkészítésében az egyetemi tanulmányokra és már a középiskolai éveik alatt szervez számukra tanulmányutakat a választott felsőoktatási intézménybe, illetve olyan szervezetekhez, amelyek az érdeklődési

területükhöz illeszkednek. Tehetséggondozó programunk keretében továbbtanulási portfólió összeállításában segítünk a középiskolai korosztálynak és álláskeresői portfólió készítésében a munkaerő-piacra készülő fiataloknak. Az ehhez szükséges források bevonása miatt rendszeresen pályázunk a Nemzeti Tehetség Programhoz. Regisztrált önkéntes fogadószervezet vagyunk, valamint az iskolai közösségi szolgálat teljesítésére is lehetőséget adunk a hozzánk érkező fiataloknak. Az Egyesület felnőttképzési és közösségszervezési terülthez kapcsolódóan szakmai gyakorlatra is fogad felsőoktatási hallgatókat. Az önkéntesekkel, gyakornokokkal és közösségi szolgálatra érkező fiatalokkal szervezett és jól dokumentált program keretében foglalkozunk az Egyesületnél.

III.4. A harmadlagos bűnmegelőzés célja, célcsoportja; együttműködő partnerek

A harmadlagos bűnmegelőzés, azaz a bűnismétlés megelőzése (újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzése, visszaesés megelőzés) célcsoportja a fogvatartotti, szabadult populáció, száma kb. 18. 000 fő². "A börtön a holtak háza" - írja Dosztojevszkij. Akik odakerülnek, azokról általában mindenki lemond, erkölcsi halottnak tekinthetők, s közülük csak igen keveseknek sikerül a "visszatérés". Összességében leszögezhető: a börtönbüntetés negatívan hat a fogvatartottak társadalmi kapcsolataira. A totálisan zárt intézmény – börtön – lényege, hogy elveszi tagjai idejét, és cserébe egy művi világot nyújt nekik. A totális intézmények jellemzője, hogy társadalmi kölcsönhatásuk korlátozott. A fogvatartott reszocializációjának lényege, hogy elszigetelődik a külvilágtól, új rendszabályokat és követelményeket állítanak elé. Megismeri a zárt intézeti beilleszkedés sajátos érték- és normavilágát, a börtöntársadalom működését, és folytonos alkalmazkodásra kényszerül, melyet egy speciális tudás elsajátítása tesz számára lehetővé. A zárt közösség ingerszegény, „gondolatköre” és problémái specifikusak, szűk körben mozognak. A hétköznapiak ugyanolyanok, szürkék és rendkívül unalmasak, ám ez egyfajta biztonságot is jelent. A döntésmegvonás fájdalmas, de egyben felelősségmentes is. Megfosztják az autonómiától, de kiszolgálják, a döntéseket helyette és nélküle hozzák, ami számos esetben rendkívül kényelmes, és nincs felelősség. Legfontosabb „tevékenység” az idő múlásának várása. Depriváció és frusztráció fenyegeti a fogvatartottak személyiségét, a fogvatartásnak demoralizáló hatása van. A börtönműlttel járó stigmatizáció következtében reintegrációs törekvéseiket idegenkedve fogadják, ami további önértékelés csökkenést és esélytelenség érzést vált ki a szabadulóban. A többségi társadalom távolságtartása a bűnelkövetőkkel szemben igen erőteljes. Ez nagyrészt információhiányból fakad, hiszen egy minden szempontból elzárt/zárt világról van szó. Az elutasítás szimbolikusan a börtönt körülvevő fallal is kifejeződik, azaz a bezárás egyben kirekesztés is. A börtönök működésének természetét elemző vizsgálatok alapján leszögezhető, hogy a totális intézetben való tartós kirekesztettség gyengíti a fogvatartottak önértékelését, önbecsülését, önálló életvitelre való képességét, kommunikatív és egyéb szociális készségeit. A külső kapcsolatok kiüresedése következtében romlanak lakás- és munkahelyszerzési esélyeik, korábbi családi, baráti kapcsolataik meggyengülnek vagy felbomlanak.

A célcsoport demográfiai mutatói általánosságban:
alacsony iskolai végzettség és jövedelem, rossz

² Börtönstatisztikai Szemle. Főszerkesztő: Várkonyi Zsolt Kristóf. 2017/1.

<http://bv.gov.hu/download/2/34/e1000/B%C3%B6rt%C3%B6nstatisztikai%20Szemle%202017%201.pdf>

szociális és gyenge munkaerő-piaci státusz, szakképzettség hiánya, szenvedélybetegség. A célcsoport esetében a nagy kockázatú magatartásminták rögzül(het)nek, a totálisan zárt világban a társadalmi, gazdasági részvétel lehetőségétől leginkább elzártak, hátrányaik széles spektrumúak, tudás-, ismeret és készségdeficit jellemzi őket.

A szabadulás a börtönszocializáció/börtönadaptáció hatására – ami a társadalmi környezetből történő kiszakítás és kirekesztődés miatt alakul ki - krízis. Sok olyan feladattal, nehézséggel jár, amelyre nem megfelelően készülnek fel a szabadulók, ill. nem megfelelően készíti fel őket – jellegéből adódóan – a büntetés-végrehajtási intézet, a civil lehetőségek pedig szűkösek. A probléma-megoldási készlet szűkössége miatt gyakran a legegyszerűbb utakat választják a szabadultak. Azaz a szabadulás után sokan visszaesnek, hiszen gyakran ugyanabba a környezetbe kerülnek vissza, értékeik instabilak, életproblémáik pedig megoldhatatlannak tűnnek.

A projektbe legalább 60 fő fogvatartott kerül bevonásra, min. 1 év időtartamban. A fejlesztést szolgáló kontakttalálkozások száma egyénenként 30 alkalom (projektszinten összesen 3000 alkalom).

A célcsoport elérésének, bevonásának módszertana – Váltó-sáv Alapítvány:

- együttműködési megállapodások büntetés-végrehajtási intézetekkel (a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával határozatlan idejű, élő együttműködési megállapodásunk van) – Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (élő, határozatlan időtartamú együttműködési megállapodásunk van), Kalocsai Fegyház és Börtön, Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (projektek megvalósítására kötünk együttműködési megállapodást, a BVOP EM alapján);
- a projektről információ biztosítása, eljuttatása célcsoporttagokhoz – eszközök: szórólap, bv. intézetekben lévő „szintes” hirdetőtáblák, zárt videó lánc;
- büntetés-végrehajtás³ személyi állománya, kiemelten a reintegrációs tisztek tájékoztatása a projektről (általános tájékoztató, képzés keretében történő tájékoztatás);
- személyes információk biztosítása: célcsoporttagok személyes tájékoztatása bv. reintegrációs tiszt által (célcsoport felől), másrészt reintegrációs tisztek választása alapján egy-egy fogvatartott személyes tájékoztatása a projektről;
- VSA munkatársainak személyes, csoportos és egyéni tájékoztatása a projektről célcsoporttagok számára;
- tájékoztatás bv. intézetek és VSA közösen, személyesen: fogvatartotti fórum;
- a VSA egyéb, a bv. intézetben lebonyolított programjain keresztül is felhívja a figyelmet a projektre;
- VSA informális és/vagy szubkultúrán belüli kapcsolatok segítségével;
- az együttműködő partnerek segítségével;
- családi kapcsolatok erősítésének lehetősége növeli a projektbe történő bevonódást a célcsoporttagok felől.

Az együttműködő szervezetekkel a fent leírt módszertan alapján az együttműködés megkezdődött (tájékoztatás, programok kezdése feltételeinek tisztázása, stb.), a célcsoportok bevonása a GANTT-

³ Továbbiakban: büntetés-végrehajtás=bv.

diagram szerint a jövő év elejére (2019 januárja) várható.

Bevonandó szakmai szervezetek:

- rendőrség (Országos Rendőrfőkapitányság, Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőrfőkapitányság)
- büntetés-végrehajtási intézmények (Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Állampusztai és Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, Kalocsai Fegyház és Börtön, Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet)
- szociális intézmények (pl. Kecskeméti Családsegítő Központ és Gyermekjóléti Szolgálat, stb.)
- oktatási intézmények (Karácsony Sándor Általános Iskola, Földes, Karcagi Nagykun Református Gimnázium és Egészségügyi Szakgimnázium, Budai Nagy Antal Szakgimnázium, Nagykálló; Debreceni Egyetem közösségsszervezés szakos és roma szakkollégiumos hallgatók)
- kulturális intézmények (Karácsony Sándor Közösségi Ház, Földes; Déryné Kulturális, Turisztikai és Sport Központ és Könyvtár, Karcag; Debreceni Művelődési Központ; Kalocsai Kulturális Központ és Könyvtár stb.)
- civil szervezetek (RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat, Kecskemét; Magyar Pünkösdi Szeretetszolgálat, Kalocsa; Segítő Kéz 2003 Közhasznú Egyesület, Nyíregyháza; KÖZ-Pont Ifjúsági Egyesület, Debrecen stb.)

Kapcsolódó műszaki-szakmai eredmény: 10 együttműködési megállapodás megkötése.

IV. Az innovatív szolgáltatás (új módszer, eljárás) és újító módszerek ismertetése

A bűnmegelőzés koordinálása, a szakmai irányítás a jelen szakmai protokoll és az NBS szerint a rendőrség dolga. Emellett azonban közügy, melyben minden társadalmi szereplőnek jelentős feladat jut. Az általunk használt *közösségi bűnmegelőzés* lényege, hogy a közösség erejét, potenciálját használja ki és fel a biztonság megteremtése, a bűnelkövetés és az áldozattá válás megelőzésében. A pilot lényege a *közösségi bűnmegelőzés* leírása, alkalmazása, tesztelése/mérése, finomra hangolása, majd szélesebb szakmai körben történő bevezetése.

A *közösségi bűnmegelőzés* egyik alapelve, hogy a primer, szekunder és terciér bűnmegelőzésre együttesen, szinergikusan reagál. A pilot mindhárom terület fejlesztését tervezi.

Másik fontos ismérve, hogy széles kor- és társadalmi csoportot, érintettet és többségi társadalom tagjait együtt, közösen vonja be a folyamatba, így elkerülve a stigmatizációt, viszont a szemléletformálást és érzékenyítést fókuszba helyezve.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A jelenlegi bűnmegelőzési programok fegmentáltak, egyes területre reagálnak a társadalmi diskurzus szintjén is. Az NBS-ben felvázolt 4 terület (településbiztonság, gyermek- és ifjúságvédelem, áldozatvédelem, bűnisméltés csökkentése) fejlesztésére ugyan van pályázati felhívás, de annak ellenére, hogy egy komponens kiválasztása mellett még min. egy komponens megjelölése szükséges, gyakran ezek a közös kapcsolódási pontok nem láthatóak vagy érzékelhetők. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács pályázati forrásai egyébként nem is tesznek lehetővé nagyobb volumenű projekt lebonyolítást, de nem is ez a céljuk.

Az NBS-ben megjelennek olyan módszerek, amelyek várhatóan jelentős hatásokat érhetnek el hosszú távon a területen. Nyilván nem volt cél egy teljes módszertani paletta felvázolása, ugyanakkor kimaradtak általunk jelentősnek ítélt módszerek.

Ezek mellett a *közösségi bűnmegelőzés* többszakmás, multidiszciplináris, számos szakterületet és szakembert érint. Erre jelen pilotban is fókuszáltunk.

Mindezek mellett a *közösségi bűnmegelőzés* szemlélete a közösségfejlesztés, közösségépítés, szociális munka, pedagógia, andragógia stb. és rokon szakmák szemléleti kereteiből épül fel, azaz nem elsősorban rendészeti/büntetőpolitikai kérdés. A közösség erejét, hatását, felelősségét használja fel egy társadalmi probléma megoldásában, kezelésében – várhatóan hatékonyan, bizonyítva a közösségfejlesztő modellek tapasztalatait.

Az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés terén a köznevelés, a felsőoktatás és a kulturális színterek is rendelkeznek módszertani ismeretekkel, ezeket a mindennapi munkájukban a konzorciumi tagok is alkalmazzák (segítő beszélgetések, tréningek, szabadidős tevékenységek, táborok, csoportfoglalkozások stb.). Ezek alkalmazása azonban sok esetben esetleges, és kevésbé vannak hozzá olyan egységes módszertani leírások és eszközök, amelyek a mindennapi alkalmazásukat segítenék. Eddigi tapasztalatainkra építve a projektben létre kívánunk hozni egy olyan módszertani segítséget, amely ezt szolgálja. A projektben kidolgozunk 4 hátrányos helyzetű, komplex fejlesztendő térségben élő ifjúsági célcsoportban (általános iskola, középiskola, középiskolát követő szakképzés, felsőoktatás) alkalmazható, egymásra épülő módszertani segédanyagtárat. Ennek része tananyag, gyakorlati feladatok/tréningek komplex leírása, szabadidős programok tervezési és szervezési leírása, kisfilmek, játékok (három módszerrel: táblajáték, óriás társasjáték és online játék) stb. Erre építve kortárs bűnmegelőzést segítő képzést és pedagógusképzést is megvalósítunk, hogy minél szélesebb alkalmazói kört alakítsunk ki.

Mindezek alkalmazának erősítésére a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület a közösségfejlesztés, közösség-szervezés folyamatait indítja el az érintett településeken, és elsajátítja a résztvevőkkel, hogy a közösség és fejlesztése megelőző/preventív eszköz az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés során is. Ehhez kapcsolódva a közösségi felmérés módszerét alkalmazva feltárjuk a helyi ifjúsági problémákat, azokra reflektálunk, és közös tevékenységek elindításával olyan folyamatokat indukálunk, amelyek közösségek alakulásához vezetnek.

A harmadlagos bűnmegelőzés, a bűnisméltés csökkentése fejlett módszertani reperotárral rendelkezik, hiszen az utóbbi években számos kiemelt projekt (TÁMOP-5.6.1., TÁMOP-5.6.2., jelenleg EFOP-1.3.3. Fogvatartottak társadalmi reintegrációja) foglalkozik a kérdéskörrel.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Felismertük és alkalmazzuk a fogvatartottak szociális kompetenciáinak fejlesztését, a család és szűkebb-tágabb környezete bevonásának szükségességét, a mentorálás elengedhetetlenségét, a munkaerő-piaci képzéseket. Az ún. EFOP-tanácsadók a személyes dokumentumok elintézése mellett már olyan munkák keresésére is kényszerülnek, ahová nem szükséges az erkölcsi bizonyítvány (megj.: viszonylag kis hatékonysággal). Összességében az EFOP-1.3.3. valóban összesítette az előző kiemelt projektek tapasztalatait, széleskörű feladatellátásra bízta a szakmai munkatársakat.

A Váltó-sáv Alapítvány, mely segítő szervezetként 15 éve van jelen a célcsoporttagok között, döbbenet érzékel a változásokat az egyik oldalról, és az ezzel kiváltott változást a célcsoporttagok irányából. A módszerek közül valójában egy hiányzik: az, ami azt az erőt mozgósítaná a kliensben, hogy önállóan, saját maga keresse a megoldásokat a szabadulás utáni életében, saját erőforrásait mozgósítsa. Elmarad annak az erősítése, hogy megfelelő önismeret után mindenki képes saját helyzetének felismerésére, lehetőségeinek kiaknázására – amennyiben erre motivált. Ha nem, akkor a motivációs bázis megteremtésével kell kezdeni.

Szervezetünk is kipróbált, alkalmaz és gyűjtött számos módszert, és jelenleg úgy véljük, hogy 2 módszer az, amire a reintegrációs munkát építhetjük: a) Váltó-Láz szabadulásra felkészítő társasjátékunk (és annak digitális változata) – azaz a gamification módszere, b) a coaching lehetősége bünelkövetőknél, szabadulás előtt állóknál.

Meggyőződésünk szerint a digitális kompetenciák hiánya egyértelműen továbberosítja a digitális – valójában hátrányos helyzet, marginalizáció – szakadékot. Ezért a pilot programban a célcsoport digitális kompetenciáinak fejlesztése nélkülözhetetlen.

Összegezve: pilot a bűnmegelőzés (első, másodlagos, harmadlagos) területén kíván újítást végezni. A NFTS 7.7.3-ban kiemelten kezeli a témát, feladatot.

V. Módszertan

A Váltó-sáv Alapítvány és a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület projektje 5 módszer együttes alkalmazásával kíván hozzájárulni a bünelkövetések számának csökkenéséhez és a bünelkövetők reintegrációjához. A módszerek, amelyeket ebben a témakörben értelmezünk, illetve újraértelmezünk:

1. Közösségszervezés
2. Média- és drámapedagógia
3. Gamification
4. Coaching
5. Képzés

A KultúrÁsz az elsődleges és a másodlagos bűnmegelőzés területére fókuszál ebben a projektben, mellyel kapcsolatban a közösség erejét, hatását, felelősségét kívánja felhasználni az adott társadalmi probléma megoldásában, kezelésében – várhatóan hatékonyan, bizonyítva a közösségfejlesztő modellek tapasztalatait.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés terén a köznevelés, a felsőoktatás és a kulturális színterek is rendelkeznek módszertani ismeretekkel, ezeket a mindennapi munkájukban a konzorciumi tagok is alkalmazzák (segítő beszélgetések, tréningek, szabadidős tevékenységek, táborok, csoportfoglalkozások stb.). Eddigi tapasztalatainkra építve a projektben létre kívánunk hozni egy olyan módszertani segítséget. A projektben kidolgozunk 4 hátrányos helyzetű, komplex fejlesztendő térségben élő ifjúsági célcsoportban (általános iskola, középiskola, középiskolát követő szakképzés, felsőoktatás) alkalmazható, egymásra épülő módszertani segédanyagtárat. Ennek része tananyag, gyakorlati feladatok/tréningek komplex leírása, szabadidős programok tervezési és szervezési leírása, kisfilmek, játékok (három módszerrel: táblajáték, óriás társasjáték és online játék) stb. Erre építve kortárs bűnmegelőzést segítő képzést és pedagógusképzést is megvalósítunk, hogy minél szélesebb alkalmazói kört alakítsunk ki.

Mindezek alkalmazának erősítésére a KultúrÁsz Közhasznú Egyesület a közösségfejlesztés, közösségszervezés folyamatait indítja el az érintett településeken, és elsajátítja a résztvevőkkel, hogy a közösség és fejlesztése megelőző/preventív eszköz az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés során is. Ehhez kapcsolódva a közösségi felmérés módszerét alkalmazva feltárjuk a helyi ifjúsági problémákat, azokra reflektálunk, és közös tevékenységek elindításával olyan folyamatokat indukálunk, amelyek közösségek alakulásához vezetnek.

A Váltó-sáv Alapítvány a gamification, a coaching és a képzés módszertani repertoárját egyesíti és alkalmazza a harmadlagos bűnmegelőzés színterén.

V.1. Közösségszervezés

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: OFTK) Magyarország társadalma előtt álló kihívások és fejlődési esélyét meghatározó trendek közül kiemeli a **közösségi felelősségvállalás és együttműködés alacsony szintjét**. A társadalmi együttműködés hiánya tetten érhető a korrupció relatív tolerálásában, az alacsony fokú köz- és politikai aktivitásban, szerepvállalásban is. Ezzel szemben **magas a** családba és a szűkebb személyes környezetbe vetett **„partikuláris” bizalom**. A magyar társadalom többsége elsősorban a családjában és rokonaiban, továbbá a szomszédjaiban, barátaiban, valamint a munkatársaiban bíz. Ez a család-ismerős centrikus bizalom **fontos erőforrása a társadalomnak**. Azonban a hátrányosabb helyzetűek, a községekben élők és az idősek körében is gyengül ez az erőforrás. A barátokba, szomszédokba vetett viszonylag magas bizalom ellenére hazánkban a **társadalmi kapcsolattartás szintje alacsony**.

Az elmúlt húsz év alatt a felnőtt népesség **civil aktivitása folyamatosan gyengült**. Hazánkban a civil szervezetek tagjainak csupán egynegyede aktív tag, a civil szervezetek tagsága területileg egyenlőtlen eloszlást mutat: az összes civil szervezeti tag fele a közép-magyarországi régióban él.

A civil szervezetekben végzett **önkéntes munka** rendkívül fontos társadalmi-gazdasági erőforrás.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Európai összehasonlításban Magyarország a betegek és fogyatékossgal élők, az idősek, a szomszédok, stb. felé gyakorolt segítségnyújtás tekintetében az utolsók között található: az európai országok közül itt a harmadik legalacsonyabb az önkéntesek népességen belüli aránya (10,8%). Az önkéntesek területi eloszlásában szintén a Közép-Magyarország régió dominanciája érvényesül.

A társadalmi kohéziót gyengítő legnagyobb rizikótényező a **tartós, veszélyeztetett társadalmi csoportok** (munkanélküliek, szegények, fogyatékossgal élők, börtönviseltek, nevelőintézetben nevelkedők, betegek, idősek, romák stb.) **iránti szolidaritás erodálódása**. A kutatási adatok azt mutatják, hogy Magyarországon a betegek, fogyatékossgal élők segítségét mindössze a felnőtt lakosság kétharmada tartja fontosnak, az idősekét még ennél is kevesebben. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a gazdasági-, társadalmi szempontból periférikus térségekben a tartósan veszélyeztetett csoportok között a társadalmi szolidaritás is erősen meggyengült.

A társadalmi bizalom, a társadalmi szolidaritás újraépítése, a társadalmi kohézió erősítése egyszerre állami, közösségi és egyéni feladat. Fontos erőforrás lehet a társadalom erős család- ismerős centrikus bizalomszintje, de a (köz)intézményekbe vetett alacsony bizalom súlyos gátja a társadalom megújulásának, illetve a közszféra társadalomfejlesztési törekvéseinek. A projekt **célkitűzése** ezért az, hogy növelje a társadalmi aktivitást, erősítse a közösségi szerepvállalást a településeken, és erősítse a település lakosai és önkormányzatai, kulturális intézményei közötti kapcsolatokat, továbbá magasabb szintre emelje az együttműködés kultúráját. Ezzel célja továbbá, hogy növelje a család és az ifjúság társadalmi részvételét és a létrejövő helyi civil közösségek számát, amellyel az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Együttműködő társadalom prioritási tengelyének egyedi célkitűzéseéhez járul hozzá. Az egyén és közösség viszonya különösen sokat változott Magyarországon a 20. század végén. A rendszerváltás előtt még a közösség és a közösségi nevelés egyértelmű túlsúlya volt jellemző, ami a rendszerváltással háttérbe szorult és az egyén került előtérbe. Ma az egyén és az egyéni érdekek előrenyomulásának korát éljük, ahol a globalizáció következtében szembe kerül egymással az egyén és a közösség, a hagyományos közösségek a virtuális közösségek árnyékába kerülnek. **Projektünk hívószava a közösség**. A közösség (csoport), mint társas közeg létfontosságú szerepet játszik az ember egész életében. Ezért az ember minden életfázisában kapcsolódik valamilyen kiscsoporthoz, közösséghez. Ezek a csoportok pedig különféle társas hatásokon keresztül befolyásolják az egyén viselkedését, személyiségét, választásait, kapcsolati módjait. Ezért is van kiemelten fontos jelentősége az egyén pozitív értékrendet közvetítő közösséghez való tartozásának, legyen szó a családi, iskolai, baráti, munkahelyi, szabadidős, egyházi, ifjúsági, civil vagy egyéb közösségekről. **Pilot projektünk abból a megállapításból indult ki, hogy a közösségeknek védő, segítő, támogató szerepe van, amely képes az egyént megvédeni az elmagányosodástól, a céltalan létezésről, a deviáns szubkultúrákhoz csapódástól, az egészség- és környezetromboló tevékenységek felé fordulástól, bűnelkövetéstől és az áldozattá válástól is**. A közösség védelmi funkciója mellett számos pozitív hatással bír a közösség tagjaira nézve pl. fejleszti együttműködési és konfliktuskezelési képességeit, a társas együttélés és demokrácia szabályainak betartására készíteti, társadalmi folyamatokban való aktív részvételre ösztönzi, értéket közvetít stb.. A közösségeknek multiplikátor hatása is van, hiszen a különféle közösségekben fejlesztett készségek, hozzájárulnak többek között a munkaerő-piacra történő sikeres beilleszkedéshez vagy a például a napjainkban

csapatjátékosakat váró foglalkoztatóknak is kedveznek.

A közösségekkel összefüggésben megjelenő másik fontos kulcsszava a tervezett projektnek a **közösség alapú szolgáltatás**. Közösség alapú szolgáltatásként tekintünk azokra a szolgáltatásokra, amelyek a rejtett szükségletek feltárásával, a közösség igényeire építve a közösség tagjainak hozzájárulásával, erőforrásaik megosztásával működtethetőek. A közösségi alapú szolgáltatások esetében fontos tényező többek között, hogy helyben legyen, valós szükségletekre érdemben reagáljon, szerephez jusson az önkéntesség, építsen helyi forrásokra, hogy a közösség szolidaritása, összetartozása megnyilvánulhasson benne vagy hogy a közösség saját kezdeményezése legyen.

Az **Ifjúsági bűnmegelőző közösségszervező program**, amelyet a projektben innovatív szolgáltatásként fejlesztünk, az előbbiekhöz szervesen kapcsolódik. Az Ifjúsági bűnmegelőző közösségszervező program **célja**, hogy:

- elősegítse olyan fiatalok kiválasztását és felkészítését, akik alkalmasak a kortárscsoportjaikban közösségépítő tevékenység beindítására.
- közösségszervezési feladatok ellátására készítse fel a 12-35 év közötti korosztályból bevont fiatalokat, akik saját közösségeikben közösségszervezési folyamatok beindítására alkalmassá válnak.
- a közösségi felmérés módszertanát megismertetve, majd a közösségi felmérés megvalósításának eredményeire alapozottan közösségi alapú szolgáltatások elindítását kezdeményezzék saját közösségükben.
- hagyományos, valóságos közösségek jöjjenek létre az ifjúsági korosztályban.

A sikeresen megvalósított **Ifjúsági bűnmegelőző közösségszervező program** eredményeképpen, azt szeretnénk elérni, hogy:

- érték legyen a közösséghez tartozás, amelyet a későbbi életük során is fontosnak tartanak és a következő generációnak is értékként közvetítenek.
- a közösség tagjai vállaljanak felelősséget a csoportjuk érdekeiért és tagjaiért.

V.2. Média- és drámapedagógia

A fiatalok körében tapasztalható nagyarányú média- és internet használat okán, már évek óta kiemelten fontos feladat minden nevelési és oktatási színtérnek a médiatudatosság fejlesztése és az internetbiztonsággal kapcsolatos ismeretek terjesztése már az általános iskolában is. Nemzeti Alaptantervünkben is megjelenik A mozgóképkultúra és médiaismeret, ennek keretében a jogalkotó elsősorban a médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztését és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását tűzte ki célul. Kiemelten fontos ezzel a témakörrel foglalkozni, hiszen az életünkben mindenütt jelen lévő különféle médium (TV, újság, rádió stb.) és sokféle tartalom akaratlanul is hatást gyakorol gyerekekre, szülőre, pedagógusra egyaránt. De az internet és a média különböző eszközei a legnagyobb mértékben a gyerekekre nézve veszélyesek. A tiltás nem minden esetben célravezető és sokszor akaratunkon kívül is érik a gyerekeket káros hatások pl. a média által. Ezért sokkal fontosabbá válik, hogy a gyerekek értő, tudatos módon álljanak az ezen eszközök által közvetített tartalmakhoz, és képesek legyenek például az életkori sajátosságoknak megfelelő tartalmak kiválasztására vagy a valós és valótlan tartalmak kiszűrésére, a manipulatív tartalmak

SZÉCHENYI 2020MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Szociális
Alap**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**

szűrésére. Célunk a szemléletformálás, példákon, elemzéseken keresztül szeretnénk „tudatos médiahasználati készségeket” kialakítani, erősíteni a fiatalokban. Ezzel is hozzájárulva ahhoz, hogy tovább csökkenjen a fiatalkorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények száma, valamint a fiatalkorú bűnelkövetők száma. A fiatalkorú bűnelkövetők által leggyakrabban elkövetett bűncselekmények az alkalmi-, áruházi- vagy iskolatársak sérelmére elkövetett lopások, a kábítószerrel visszaélés. Emellett azonban megjelennek újabb erőszakos cselekményekhez kötődő bűncselekmények is, mint a cyber bullying, happy slapping, snuff videos, amelyek már az Y generáció sajátjai.

A statisztikai helyzetkép tükrében projektünk központi eleme a bűnmegelőzési szolgáltatások fejlesztése, amelyben kiemelt szerepet szánunk az ifjúsági közösségeknek, valamint a kortárs csoportokban fiatalok bevonásával végzett bűnmegelőzési tevékenységek ösztönzésének média- és drámapedagógiai módszerekkel elsődlegesen a médiamanipuláció és internetbiztonság témakörében.

V.3. Gamification

"Gamification" alatt értjük azt a folyamatot, amelynek során a játékokban meglévő pszichológiailag motiváló elemeket és mechanizmusokat egy nem játékszerű közegbe építjük be, azzal a céllal, hogy az adott folyamatokat érdekesebbé és hatékonyabbá tegye. A gamifikáció kiváló eredménnyel alkalmazható az élet sok területén pl. a munkahelyi környezetben, egészségügyben, kulturális területen vagy az oktatásban, ahol a játékosított módszerek és fejlesztések jelentős pozitív hatásokat eredményezhetnek. A modern eszközöket felhasználva bővül az oktatási eszközök, alkalmazások köre is. Arról nem is beszélve, hogy a most felnövő generáció (Y és Z) már teljesen másfajta kommunikációt igényel, más motiválja őket. Az oktatás területén is nagy sikerrel valósítható meg a gamification, a tanulók motiválására, a tanulási folyamata elősegítésére, a tanulási nehézségek leküzdésére. A játékból átvett mechanizmusok segítségével sokkal hatékonyabban sajátítható el az oktatási anyag, az érdeklődés sokkal hosszabb ideig fenntartható, nagyobb sikerélményt nyújt mind a tanuló, mind pedig az oktató számára. Előnyök az oktatásban: motiváltság növelése, önállóság, élmény, célok meghatározása.

A játékosítás nem a játékok alkalmazását jelenti (az iskolai gyakorlatban eddig is alkalmaztak játékokat), hanem játékmechanizmusok beépítését a hétköznapi gyakorlatába, a munkahelyi folyamatokba, tanórák szervezésébe stb.. Az iskolákban a játékoknak eddig jellemzően kiegészítő szerep jutott, a pedagógusok többnyire levezető feladatként vagy jutalmazásként gondoltak rájuk. Azonban mára már lehetségessé vált, hogy a tanulók egy-egy játék közvetlen segítségével sajátítsanak el konkrét tananyagrészeket. **A jelenlegi projekt keretében a gamification (játékosítás) elvére épülő, közösségi folyamatokat generáló és egyben a bűnmegelőzéssel kapcsolatos ismereteket közvetítő játék fejlesztése 3 formában: táblajáték, óriás társasjáték, online alkalmazás/online játék.**

A játékok fejlesztése során többek között figyelembe vesszük azokat a tényezőket is, amelyek hozzájárulnak a számítógépes játékok bevonó, benntartó hatásához:

1. a játék feladatait a célcsoport képességeivel, kompetenciáival egyensúlyban alakítjuk ki, hogy érvényesüljön a játék élményén túl a résztvevők sikerélménye és a flow hatás.
2. egyértelműen meghatározzuk a játék végső célját, amelyet annak érdekében, hogy a résztvevő végig vigye a játékot, ne adja fel a végső célt kisebb, hamarabb elérhető részcélokra bontjuk. Ezt például szintezéssel tudjuk elérni, amely biztosítja a gyakori pozitív élményeket.
3. kialakítjuk az ideális jutalom-rendszert, amely minden apró teljesítés után, minden esetben pozitív visszacsatolást (jutalmazást) eredményez. A jutalmak arányosak a teljesítménnyel, tehát nem jönnek létre olyan (pozitív vagy negatív) aszimmetriák, amelyek a valós élethelyzetekre oly jellemzőek; így az egyén igazságérzete sem sérül.

A játékok fejlesztése során építünk és figyelembe veszünk más gamification gyakorlatokat is, mint például a magyar fejlesztésű online alkalmazást, az Okosdobozt, amely többféle műveltségi területre is kiterjedő játékos feladatokat tartalmaz. Az oldal játékos feladványai öt különböző műveltségi területhez, hat tantárgyhoz, illetve különböző korosztályokhoz kapcsolódnak, a válaszadás helyessége pedig azonnal ellenőrizhető. A táblajátékok közül jó példaként alapul vesszük a Szociopoly társasjátékot, amelyet a Gyerekesély Közhasznú Egyesület fejlesztett. A játék során egy átlagos hónap napjain haladunk végig – némileg meggyorsítva az időt, kockadobások segítségével –, a játékosoknak a tartósan munka nélkül lévők jövedelmi viszonyai között kell túlélnie a hónapot (a bevételek és kiadások összegei hozzávetőleg megfelelnek a mai magyar valóságnak). A játék valós élethelyzetekre épít, a szociális érzékenyítés céljait szolgálja, miközben ismeretkövetítő elemeket is tartalmaz. Az óriás társasjátékok kialakítása kapcsán a KultúrÁsz Közhasznú Egyesületnek is van tapasztalata. A Debreceni Egyetem felkérésére közreműködtünk az egyetemi életet, a diplomaszerezés útját bemutató óriás társasjáték fejlesztésében, amely fesztiválok, egyetemi rendezvények, pályaorientációs alkalmak keretében is jól alkalmazható.

Jelen pilotban a harmadlagos bűnmegelőzés területén is alkalmazni kívánjuk a gamificationt. A gamification módszertanának haszna, hogy a játékosság, a játékelemek („játszani mindenki szeret”) motiváltabbá teszi az alkalmazót (fogvatartottat, szabadulás előtt állót, a többségi társadalom tagjait, stb.), a játékban való lehetőség csökkenti a való életben megélt stresszt (pl. szabadulási krízis), játék során döntéseket kell hozni, ami egy szimulált helyzetben, biztonságosan történik, azaz gyakorolható, elsajátítható a technikák, amelyek a „való világba” átültethetők. A játékban résztvevő önálló, azonnal megtapasztalhatja döntése eredményeit és következményeit (azonnali visszajelzés), átélheti a helyes döntés „jutalmát”. A játékok számos kompetenciát fejlesztenek (kommunikációs, döntéshozó, információk megszerzésének lehetősége és felhasználás módja, döntéshozás, problémamegoldás, stb.), társasjátékok esetében pedig a kooperációs készség is fejlődik. A játékok lehetőséget adnak arra, hogy akár a különböző életkorú, iskolai végzettségű vagy kompetenciájú résztvevők egymástól is tanulhassanak, együtt vehessenek részt a közös tevékenységben, mint ahogy az a való életben is tapasztalható („közösségi tanulás”, azaz közösségi interakción alapuló tanulás). A „közösségi játék” fogalmát az online kontextusból kivéve, az egyéni, személyes interakción értjük, amely a közösségi tanulást, felelősségvállalást, egymásra, az egyénre, és a közösségre együttesen fordított figyelmet is jelenti értelmezésünkben.

A Váltó-sáv Alapítvány Váltó-Láz: szabadulásra felkészítő társasjátékát fejleszti, aktualizálja, és biztosítja a szolgáltatásait ezen módszer/eszköz alapján. A fejlesztés többek között arra irányulna, hogy az érzékenyítésben is alkalmazhatóvá váljon a

táblás játék (azaz Váltó-Láz: szabadulásra felkészítő és érzékenyítő társasjáték lesz). A társasjáték a szabadulás első 30 napját veszi alapul, az életben elvégzendő, szabadulás utáni feladatok elvégzésével ("küldetések"). A táblás játék (board game), a kártyajáték (card game), a szerepjáték (role-playing game), valamint az alternatív valóságjáték (alternative reality game) ötvöze, vagyis mindegyik elemei megtalálhatók. A játéknak van egy digitalizált változata is. A társasjáték során nyilván felhasználhatók a közösségi, személyes interakciók előnyei, míg a digitalizált változat a pontosságra, egyértelműsége törekszik. A játék alapjairól részletek találhatóak a <http://www.preproject.hu/PDF/O2.pdf> oldalon (4-19.o.).

A Váltó-Láz szabadulásra felkészítő/érzékenyítő társasjáték játékszabályát mellékeljük (1. számú melléklet). Mellékeljük a független szakértő javaslatait, ill. az erre történő szakmai válaszokat is (2. számú melléklet).

V.4. Coaching

Bűnelkövető az, aki a társadalmi norma törvénybe fektetett alapelvei ellen vét. A bűnelkövetést szankció követi, ez akár teljes elzárással – szabadságvesztéssel – is járhat. A bűnelkövetőből fogvatartott lesz. A kifejezés a jogi terminológia része, és magában foglalja mind az előzetes letartóztatásban lévőket, mind pedig az ítéletüket töltőket. Magyarországon jelenleg körülbelül 18 000 fogvatartott van az ország 29 büntetés-végrehajtási intézetében.⁴

A köznyelv a büntetés-végrehajtási intézetekre a „börtön” fogalmát használja. A börtönöket leíró szakirodalom, a fogvatartotti populáció helyzetét feltáró kutatások és elemzések, de a büntetés végrehajtását szabályozó törvény sem hagy kétséget, hogy a teljes elzárás egyrészt lehetőséget adhat arra, hogy a fogvatartott szabad emberként követni tudja a többségi társadalom érték- és normarendszerét, ami a bűnözésmentes életet jelenti; másrészt ennek eléréséhez módszerekre, eszközökre és szakemberekre van szükség. „A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a büntetés-végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.”⁵ A törvény néhány nevesített tevékenység és módszer (munkáltatás, munkaterápiás foglalkoztatás, oktatás, képzés) mellett az „egyéb reintegrációs programok” biztosítását jelöli meg. A feladat végrehajtását „önállóan vagy más szervekkel” tervezi. Célul tűzi ki a következőt: „A reintegrációs tevékenységet az elítélt személyéhez igazodó szakmai módszerekkel végzi. ... A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége, felelősségérzete fejlődhessen, és ezáltal felkészüljön a szabadulás utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.”⁶

A rendszer szint komplex reintegrációs folyamatokban gondolkodik, ahol az egyén, a szűkebb-tágabb környezet (család), a munkavállalás és a munka megtartása, a lakhatás és az egyéb szociális deficitok orvoslása is része a munkának. A reintegrációs tisztek, pártfogó felügyelők mellett tanácsadók, továbbá egyéb (civil) segítő szakemberek is segítik a fogvatartottakat. Többfajta - elsősorban a szociális

⁴ Várkonyi Zsolt Kristóf, 2017.I.,3

⁵ 2013. évi CCXL. (Bv.) törvény a büntetések, intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról. 83.§ (1). 2018. 05. 03.

⁶ 2013. évi CCXL. (Bv.) törvény a büntetések, intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról. 83.§ (3), (7) 2018. 05. 03.

munka eszköztárából adaptált – módszerrel és eszközökkel dolgoznak, többek között: egyéni tanácsadás, mentorálás, csoportmunka, családi csoportok és konzultációk, szociális kompetencia fejlesztés, oktatás/képzés, tréning. Első interjú beszélgetés, motivációs beszélgetés, szükségletfelmérés, diagnózis, esetkonferenciák, szociális kompetencia fejlesztő és/vagy életvezetési és/vagy szabadulásra felkészítő csoportok, praktikus beavatkozások és ügyintéзések, szociális támogatási lehetőségek szerepelnek a módszertani és eszközpalettán. Mégis, mi az, ami még lehetőségként merülhet fel a segítő munkában, vagy fejlesztési utat jelenthet ezen a speciális, nehéz terepen (büntetés-végrehajtás) és célcsoporttal (fogvatartottak és szabadultak)?

A szemlélet az a mód, hogy valaki bizonyos kérdéseket és/vagy jelenségeket szemlél, ami valamely világnézethez/ideológiához/filozófiához kötődik. Ide tartozik az ennek alapján kialakított látásmód, felfogás, nézet, megközelítés, folyamat implementáció, stb.

Módszerről akkor beszélünk, ha egy cél elérése érdekében tudatosan felhasználunk egy általunk kiválasztott alkalmazási módot. Gyakorlati folyamat, eljárás, ügymenet, amellyel egy feladatot elvégzünk, eredményességre törekszünk, és ennek az eredmények az eléréséhez választjuk az alkalmazási módot. Következetes és tudatos eljárásként értelmezhető.

Az eszköz egy cél eléréséhez szükséges tevékenység, mely a módszer részét képezheti, vagy attól független, de az adott cél érdekében jól alkalmazható.

A fogvatartottak és szabadultak számára biztosított segítő munkában a coaching mint szemléleti keret a meghatározó értelmezésben, de módszerként is alkalmazható. A fenti idézet a coach szemlélet alapvetését adja: a konstruált, vágyott, szavakkal kifejezett és konstruktív jövőkép megfogalmazása és leírása (a "pozitív", azaz jelen kontextusban az építő szemlélet) közelebb visz, elérhetővé teszi a változást, annak megvalósulását.

„Szükségem lenne egy coach-ra!” – ilyen felkiáltást még nem hallottunk büntetés-végrehajtási intézetben, fogvatartottak körében (de nem kizárt, hogy egyszer ennek is eljön az ideje). A per definitionem coach ülés meglátásom szerint komplex rendszer részeként, komplex program elemeként, valamint szemléleti kereteként tud megvalósulni.

„És hidd el, nekem csak a szállást intézzétek el, nem kell mást... aztán már talpon vagyok. Majd megyek közmunkára. Hogy hová? Hát az X. kerületbe... nem baj, hogy nem ott lakom, hidd el, nekem mondta a volt zárkatársam, hogy úgyis lehet odamenni, ott várják az embereket... ezért kéne nekem szállás az X. kerületben... hogy ne kelljen sokat utaznom. Szóval, ha szerzel szállást, minden rendben lesz. Csak az kell nekem. Aztán már a gyerekeimet is magamhoz veszem. Nem, nem a szállásra, majd lesz albérlet. Lesz nekem kaucióm, ne izgulj...Na most akkor segítesz vagy nem?!”

(Részlet fogvatartottal készített interjúból)

Az interjúrészlet tipikusnak tekinthető. A totálisan zárt intézmény világa speciális: művi világ, ahol minden kontrollált és irányított. A fogvatartott személyisége eltűnik, több szinten deprivációt él meg. Bezárják, kiszolgálják és megfosztják a legszemélyesebb dolgaitól, életét érintő fontos döntésektől, a felelősségvállalástól, az információktól. A börtön ingerszegény, napi rutin

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

szerint működik, évekig ugyanolyan mederben csordogáló élettel, sorsokkal. A motivációt a jutalmazás és büntetés rendszere tartja fenn. A sajátos érték- és normarendszert el kell sajátítani, meg kell tanulni, e szerint kell működni (reszocializáció). A fő tevékenység az idő múlásának nyomon követése, a vágya (szabad élet, szabadulás) a célt is meghatározza: minél előbb szabadulni, lehetőség szerint eseménytelenül élni a mindennapokat, betartani az igen rigid szabályokat. A fogvatartotti populáció nagy része már bekerülése előtt marginalizált pozícióban volt, alacsony szocioökonómiai státusszal. A börtönmúlttal járó stigmatizáció a társadalmi beilleszkedést is megnehezíti, esélytelenség érzését váltva ki a fogvatartottban/szabadultban. A bezárás egyben kirekesztés is, ami gyengíti a fogvatartottak önértékelését, önbecsülését, reális énképét, önálló életvitelre való képességét, kommunikációs és egyéb szociális kompetenciáit; továbbá a külső, társadalmi kapcsolatok kiüresedése a munkaerő-piacon lévő elhelyezkedést, vagy összességében a társadalmi, baráti, családi kapcsolatok felbomlását jelenti, amik a társadalmi beilleszkedés alapvető tényezői.

Általánosságban a fogvatartottakra jellemző az alacsony iskolai végzettség, a rossz munkaerő-piaci státusz. Gazdasági szempontból az alsó decilisbe tartoznak, gyakran fekete és/vagy szürke munkát vállalnak. Külső és belső erőforrásaik szűkösek, hiányoznak a szeretetet, támaszt nyújtó kapcsolatok, vagy ezek destruktívvá válnak, esetleg a kapcsolatok felbomlanak. A helyi közösség szintjén is instabil kapcsolatok tapasztalhatók. A börtönadaptáció hatására a szabadulás krízis, megoldhatatlannak tűnő problémákkal, helyzetekkel.

A fent vázolt környezetben, a fenti klienscsoport esetében nehezen várható el, hogy a szabadulás tervezése folyamatos, tudatos és koncepciózus legyen. Nincs, vagy csak kevés az információ a szabadulás utáni életéről, a társadalmi-gazdasági-egyéb változásokról, ami a tervezéshez nélkülözhetetlen lenne. És nagyon kevés az információ arról a fontos tényezőről, ami a szabadulás után a legdöntőbb lesz: a fogvatartott saját személyiségéről, erőforrásairól, céljairól, az ahhoz vezető útról, lépésekről, a vágyott jövőről.

A fenti interjúrészlet kliense „csak” lakhatási segítséget szeretne, vagyis azt, hogy „csináld meg helyettem”, „intézd el helyettem”, hiszen utána már meggy minden magától. De sajnos, ez az életben nem így van... ez az az első lépés lehet, amit lát, de az utána következőket is meg kell tervezni, nélküle és helyette nem tehetünk semmit, és nem is intézhetünk el semmit. A szociális munka sokszor azért nem tud hatékony segítséget biztosítani, mert „nélküle és helyette”, saját értékei és erőforrásai szerint intézkedik, elvárva azt, hogy a kliens ezek után már „jól fog viselkedni”, teszi, ami a dolga, amit elvárunk, hogy tegyen. Majd mind a kliens, mind a segítő szakember számára kudarc tapasztalható. Nem várhatunk el semmit, hiszen nem a mi életünkről, személyiségünkről, változási hajlandóságunkról, motivációnkról és erőforrásainkról van szó. De tenni azért tehetünk: abban segíthetjük klienseinket, hogy felismerjék és mozgósítsák erőforrásaikat a megoldások keresésében.

V.4.1. „Változtasd meg élted!”⁸

A coaching az 1980-as években született, Milwaukee városában (USA), ahol Insoo Kim Berg és Steve de Shazer kutatócsoportja arra próbált rájönni, mi a leghasznosabb az ügyfél és a tanácsadó viszonyában, mikor és miért kezd a kliens

⁸ Rainer Maria Rilke: Archaikus Apolló-torzó. Tóth Árpád fordítása

eredményesen tenni azért a célért, amit maga elé kitűzött. A megoldásfókuszú (brief) coaching lényege a megoldások keresése és fel/megtalálása, ezzel drámaian csökkentve a konzultációs időt (mintegy 70 %-kal), mint a hagyományos terápiában. Tudatosan kezdték keresni és leírni azokat a kérdéseket és módszereket, amelyek hasznos eredményekhez vezettek az ügyfél életében.

A coaching aztán többfajta irányzatot, eszközt fejlesztett az idők során. Meghatározása is igen széleskörű, a „képkeretezőtől” a „taxisofőrig”⁹, metaforikusan hozzásegítve bennünket a megértéshez.

Értelmezésünkben a coaching a gondolkodási és cselekvési szokások megváltoztatása vagy megszüntetése révén idézi elő a fejlődést és a változást. A coaching a jövőre fókuszál, és nem, vagy csak a szükséges mértékben érdekli a múlt. Nem a problémák, hanem a megoldások foglalkoztatják. Hisszük, hogy minden ember rendelkezik belső erőforrásokkal, ezek megtalálása és kiaknázása a cél. „Megtanítja az ügyfelet tanulni, képessé tesz arra, hogy más szemmel nézzük a világot, tudatosan szemléljük és elemezzük saját cselekedeteinket, gondolkodásunkat és érzéseinket, és felelősséget vállaljunk érte. /.../ A coaching önfelfedező út, amely azon az elven nyugszik, hogy fejlődésünk vagy boldogulásunk attól a képességünkől függ, hogyan vagyunk képesek működni a rendszer részeként.”¹⁰

A valós változtatási és változási szándék a coaching alapfeltétele. „Akarom” – ez a kulcsszó az ügyféltől, amelynek megléte esetében a coaching folyamata elindítható. Kívülről nem lehet vezérelni, legfeljebb befolyásolni a változási szándékot.

A coaching folyamata több fontos jellemzővel rendelkezik, amelyek a hatékonyságához és népszerűségéhez is hozzájárulnak:

- kizárólagos – a coach egy-egy ülés alkalmával csak az ügyfélre koncentrál;
- személyre szabott – a coach az ügyfelet egyedinek és megismételhetetlennek tartja, a folyamatot hozzá igazítja, tudását, tapasztalatát, kérdéseit és eszközeit „itt és most” alapján az ügyfél számára formálja;
- kreatív – többfajta eszköz használható a folyamatban, a személyre szabottság és kizárólagosság figyelembe vételével; továbbá a folyamat során új gondolatok és viselkedések kipróbálására és kialakítására, fejlesztésére teremt lehetőséget a coach az ügyfél számára;
- célirányos – egyszerre egy céllal foglalkozik, a folyamat minden lépését ez a cél határozza meg;
- jól alkalmazható és egyszerű metodika – megállapodás, célmeghatározás, vágyott jövő leírása, a változás környezeti érzékelésének megjelenítése, előjelek a változásra a múltból, skálázás, az előrelépés jelei, lezárás/elismerés;
- eredményorientált – a cél elérése konkrét eredménnyel, lépésről lépésre; a változás megfogalmazása.

A coaching néhány alapvetése:

- A megoldásokról való kommunikáció/beszéd megoldásokat hoz.

⁹ Szabó, Peter-Meier, Daniel-Hankovszky Katalin, 2010, 11

¹⁰ Kellő Éva, 2014, 32

- Mindig erőforrásokat keres, kutat, fedez fel, mutat meg.
- Lehetséges, megcélzott jövő felfedezése, "gondolati" körüljárása.
- Mi az, ami már most működik.
- Az ügyfél/kliens saját élete szakértője.
- Ami jól működik, azt NE javítsuk meg!
- Ha valami jól működik, azt csináljuk gyakrabban!
- Ha valami NEM működik, csináljuk másként!
- A változás folyamatos és elkerülhetetlen.
- Keressük a pozitív változásokat!
- A jövőre van hatásunk.
- A kis lépések nagy változásokhoz vezethetnek.
- A megoldásnak mindegy, honnan jön a probléma.
- A problémák alól mindig akadnak kivételek, nemcsak problémák történnek.

A coaching szinte mindenhol és mindenki – minden terepen és célcsoporttal – folytatható, egyetlen feltétel a változás iránti szándék. Bármikor elkezdhető, szüneteltethető, befejezhető és folytatható. Talán csak egyetlen hátránya van: mivel a nyelvi jelekkel történő kifejezés a legfőbb eszköze, ezért mind a coachnak, mind pedig a cochee-nak legalább alapszintű verbális és kommunikációs készséggel kell rendelkeznie. Nehezítheti a folyamatot a bernsteini „korlátozott kód” használata is. Ennek tudatosítása és a nehézségek áthidalására való felkészülés hátrányos helyzetű célcsoportok esetében döntő.

V.4.2. A konstruált jövő

A kognitív fejlődés konstruktivista megközelítése szerint az egyén élete során konstruálja, megépíti saját maga számára az őt körülvevő világról mentális reprezentációit (Piaget). A szociokognitív megközelítés szerint a szociális interakció és az interszociális kapcsolatok ill. az egész, egyént körülvevő társadalmi kontextus a meghatározó. A szociális konstruktivizmus (Vigotszkij, Brunner) a fizikai környezettel való interakció helyett a társsal történő együttes konstrukcióra helyezi a hangsúlyt. Vagyis valójában mindenki a saját valóságát konstruálja a világról, önmagáról és másokról (szubjektumorientált nézőpont). Emellett kiemeli a nézet azokat a módokat, ahogy az ember „megkonstruálja önmagát”, így például a nyelven keresztül, és természetesen maga a nyelv, amit használ, szintén konstrukció eredménye, társadalmilag és kulturálisan. Mindenekelőtt nyelvünk segítségével konstruáljuk és rekonstruáljuk, azaz leírjuk, definiáljuk a valóságunkat. Konstruktivista felfogásban a nyelv

nem egy külső világot tükröz, hanem valójában a nyelv hoz létre egy világot (valóságkonstrukció). A konstrukció, illetve a rekonstrukció nyelvi kompetenciánk teljesítménye is. Ugyanakkor a sajátunktól eltérő konstrukció(k) megismerése visszahat nyelvi kompetenciánk fejlődésére is.

A nyelv a gondolkodásnak, a kommunikációnak és a kifejezésnek az eszköze. A nyelvi szocializáció az „általános” szocializáció része: az a folyamat, amelynek során az egyén elsajátítja a társadalmi viselkedésmintákat, szerepeket, a társadalomba történő beilleszkedés folyamata. A nyelvi szocializáció pedig a nyelv elsajátításának módja. Mindkét esetben elsődleges szocializációs terep a család, de az életúttal bővülnek az intézményes szocializációs színterek, és ez hatással van mind a szocializációra, mind pedig a nyelvi szocializációra.

Basil Bernstein vizsgálata alapján – a bourdieu-i társadalmi esélyegyenlőtlenségek újratermelődését nyelvi vonatkozásban leírva – kidolgozott és korlátozott kód különíthető el társadalmi státusz, szerep, kommunikációs forma szerint. A korlátozott kód a szociális és intellektuális fejlődést korlátozhatja. A korlátozott kód a szintaktikai alternatívák közötti választás szűkebb lehetőségét jelenti (tehát a szleng nem tartozik a korlátozott kódhoz).

A filozófiai és nyelvészeti elméletek a coaching folyamat esetében az alábbi következtetésekhez segítenek:

1. A coaching-beszélgetések minden esetben a kliens erőforrásaira és készségeire fókuszálnak, hogy képesek saját helyzetük javítására. A reményekre és sikerekre, örömekre és lehetőségekre helyezett hangsúly még a rendkívül nehéz helyzetben lévők esetében is rávilágíthat arra, hogy nézőpontváltásra van szükség. Az elismerések, a vágyott jövő feltérképezése pedig a konstruált, és egyben vágyott jövőhöz viszik közelebb az elakadót.
2. A coaching nem „egyszerű” beszélgetés, viszont nem is egy misztikus diskurzus. Két ember bizalmi kapcsolatára épülő kommunikáció, ahol az egyik fél segíti személyre szabottan és támogató jelleggel az elakadót, néhány speciális módszer és eszköz segítségével, ami a párbeszédben realizálódik.
3. A coaching nem tud és nem is akar segíteni olyan szociális hátrányokon és elakadásokon, mint például a lakhatási nehézségek megoldása és/vagy a munkahelykeresés praktikus lépései. Ehhez a tanácsadás és/vagy a konzultáció a megfelelő módszer. Ennek kiegészítője lehet a coaching, de a megoldás megtalálása mindig és minden esetben a kliensé, ebben kell őt támogatni, erőforrásait és készségeit segíteni felfedezni, kiaknázni és mozgósítani.
4. A vágyott jövő megfogalmazása – a nyelv és gondolkodás kapcsolata miatt – közelebb vihetnek annak megvalósításához/megvalósulásához.
Célszerű a pozitívumok erősítése, a célok rögzítése, az erőforrások és készségek verbalizálása – ezzel (is) közelebb kerülve a vágyott jövőhöz, a célhoz, az elakadás megszüntetéséhez.

5. A megerősítés nem azonos a „csak pozitívat!” szemlélettel értelmezésében. Az érzések, gyakran fájdalmak elismerése nélkülözhetetlen, hiteltelenné válunk, ha egy-egy nehéz élethelyzet megjelenítése után „Nézzük meg a helyzet pozitív lehetőségeit!” felkiáltással élünk. A nehézségek elismerése után érdemes a megoldásfókuszú és/vagy coaching kérdésekkel folytatni a beszélgetést – azaz nem mindig pozitív, annál inkább mindig konstruktív (építő jellegű, haladást szolgáló) szemlélettel/fókusszal.
6. Felmerül a „kész válaszok” kezelésének kérdése. Bizonyos célcsoportoknál és helyzetekben – jellemzően ilyenek a büntetés-végrehajtási intézetek is – a klienscsoport szájából hiteltelenné, de a szakszemélyzet elvárásainak megfelelő mondatokkal találkozhatunk: „Szeretnék a társadalom hasznos tagja lenni.”, „Szabadulás után majd dolgozom és családot alapítok, beilleszkedek a társadalomba.”, stb. Mivel azzal dolgozunk, amit a kliens mond, így ezt elfogadjuk, nem minősítjük vagy mérlegeljük ennek igazságtartalmát. A vágyott jövő megrajzolása úgyis közelebb visz a valódi elképzeléshez, a „kész” paneleket pedig a megfelelő kérdésekkel életszerűvé, autentikussá és hitelessé tehetjük.
7. A korlátozott kód használata eddigi tapasztalataim alapján nehezíti a beszélgetést. Gyakran alapvető szókinszbeli hiányosságok tapasztalhatók, és ha tulajdonságokat kell felsorolni, előbb a fogalmat kell tisztázni, ill. egy listát kell segítségképpen adni. Saját magam, a jövőm és a cél megfogalmazása – megkonstruálása – sokszor emiatt igen nehézkes, és ez a változási folyamatot is lassítja. Ennek feltétlenül tudatában kell lennünk.
8. Gyakran a „kényelmetlen téma” (bizonytalanságot jelentő, félelmet keltő, komfortzónából kieső, stb.) is nehezíti a beszélgetés menetét. Ezt a megfelelő bizalmi légkör megteremtésével, ill. az odafordulással, figyelemmel nem csekély mértékben könnyíthetjük.
9. Eddigi tapasztalataim alapján elképzelhető, hogy a kapcsolódási pontok hiányoznak az előismeretekkel és a meglévő tapasztalatokkal, azaz ha felmerül az a kérdés, hogy „Mikor volt úgy, hogy kicsit már így csináltál? Hogyan csináltad?” (a változás előjeleit igyekszünk számba venni), egyszerűen nem érkezik válasz, mert nem volt olyan, hogy már „valami ehhez hasonló” „működésképesen” létrejött volna a múltban, főleg egy egész folyamat. Azaz nehéz a saját praxisba transzferálni a kérdéskört – ez különösen az igen nehéz helyzetben lévő, jellemzően fiatalok bünelkövetőknél figyelhető meg.

V.4.3. Segítő beszélgetések (egyéni, „coach” ülések)

A coaching-folyamat feldolgozandó témái a következők: megcélzott jövő (tervezés, jövőorientált gondolkodás kialakítása), erőforrások (feltárás, feldolgozás, kiaknázás), mi az, ami már működik? (a már meglévő, működő tevékenységek „átsatolása” más területekre), célok és azok pontosítása (tervezés, jövőorientált gondolkodás kialakítása), megoldások és azok feltárása (tervezés), pontosítás, árnyalás, finomrahangolás. A beszélgetések:

- gondolati keretet adnak, lehetőséget arra, hogy új megoldásokra nyissanak vagy találjanak a kliensek;
- nagyfokú a bizalom és a figyelem a kliens felé;
- a legjobb megoldásokat maga az érintett, azaz a kliens dolgozhatja ki;
- a jövő mint cél, a változás tere és helye a beszélgetésekben;
- jó kérdések megfogalmazása, a megosztottak összegzése;
- beszélgetés fókuszában a megoldások, és nem a problémák állnak;
- folyamatos (ön)értékelés és visszajelzés biztosítása.

A segítő/coach feladata a változás/változtatás, ill. ezen szándék/akarat, azaz a motiváció folyamatos „monitorozása”, a visszajelzés biztosítása. Ez elősegíti, hogy a kliens (fogvatartott és/vagy szabadult) megfelelő képet alkosson a személyes ösztönzéséről és a rendelkezésére álló erőforrásokról, a lehetőségek kihasználásáról. Az egyéni motivációs bázist alkotó személyes erőforrások az én-erő, a kompetenciák, az optimizmus és az érzelmi intelligencia, így a motiváció tehát az egyéni fejlesztés egyik olyan meghatározó tényezője, amely jellemzően segít mozgásba hozni az egyéni erőforrásokat mind a magánélet, mind a munka területén. Mindenki maga tartozik felelősséggel saját döntéseiért, mindenki legjobban saját magához ért, és mindenki képes a változásra, konstruktív döntésekre.

A folyamat követését (dokumentációját, az űrlapot) a melléklet tartalmazza, a "vázát" is adva a beszélgetésnek, a folyamat lépéseit rögzítve. A leghasznosabbnak és leggyakoribbnak tűnő, "egyszerű" és továbblendítő kérdések gyűjteménye szintén a mellékletben olvasható.

V.4.4. Váltó Kör

Az egyéni coaching mellett ún. Váltó Kör-öket (=re-entry circle, vagy szabadító kör, „belépő kör”) is tervezünk.¹¹ A Váltó/Belépő Kör jelentősen különbözik a resztoratív csoportoktól (bár abban hasonlatos, hogy az egyén és a közösség felborult kapcsolatát igyekszik helyreállítani), vagy a Családi Döntéshozó Csoportkonferenciától. A Váltó/Belépő Kör a jövőre fókuszál, megoldásokat keres a szabadulás utáni élethelyzet rendezésére (praktikus, objektív), valamint az értékek újrastrukturálása, stabilizálására (szubjektív). A Váltó/Belépő Kör a közösség azon tagjait „hívja be” a szabadulás előtt álló „körébe”, akik kizárólag és kifejezetten a megoldásokat keresik, és az erőforrásokat kutatják a szabadulónál, adva számára pozitív visszajelzéseket, megerősítéseket. Ez a szabaduló esetében a „mégis érdemes” mellett a „képes vagyok rá” szemléletet is jelenti, így biztosítva a hatékony talpraállást. A Kör tagjai pedig a közösségi felelősségvállalás szempontjából további támogatást jelenthetnek a szabaduló számára (kapcsolat a közösség-közösségszervezés-közösségi alapú szolgáltatás módszerével). Megállapodás csak annyiban születik, mint egy coaching-folyamat lezárásakor (különbség az eddigi családi csoportoktól).

A folyamat elemei:

- fogvatartott programba kerülése
- fogvatartottal történő egyeztetés - család, hozzátartozók, egyéb emberi kapcsolatok mint erőforrás

¹¹ Walker, 2012, 1

- kapcsolatfelvétel a fogvatartott által megadott személyekkel telefonon
- személyes találkozás pozitív válasz esetén, a közös találkozás előkészítése
- szükség szerint még egy személyes találkozás - a találkozás menete, célja, hangsúlya, szemlélete (erőforrások hangsúlyozása, támogatás, pozitív megerősítés, a fogvatartott támogatása)
- a közös találkozás lebonyolítása (Váltó Kör) büntetés-végrehajtási intézetben belül (szervezési feladatok, megvalósítás)
- utómunkálatok (értékelés megjelent támogatókkal, fogvatarottal)
- szükség és pozitív hatás esetén a találkozás megismétlése.

V.4.5. A szemléletváltás haszna

„Csuang Ce sétált egyszer Hui Ce-vel a Hao gátján s így szólt: 'Milyen örömmel ugrálnak ki ezek a halak a vízből: ez az ő boldogságuk.

'Te nem vagy hal - felelte Hui Ce -, honnan tudod hát, hogy miben áll a halak boldogsága?'

'Te nem vagy én - vágott vissza Csuang Ce -, honnan tudod hát, hogy én nem tudom, miben áll a halak boldogsága?'

'Én nem vagyok te - felelte Hui Ce -, tehát valóban nem ismerhetlek, ezt megengedem. Másrészt azonban, mivel te nem vagy hal, te sem ismerheted a halak boldogságát.'¹²

A klasszikus kínai filozófia a coachingról is írt (bár nem volt szándéka és/vagy célja), és a "jó coach" ismérveit is megalapozta. Mindenki saját boldogságának ismerője - azaz saját elakadásai feloldozója is. A jó coach (=segítő) ennek keretét adja, a lehetőséget és az odafigyelés, személyét és odafordulását.

Látszólag egyszerű és logikus, mégis a segítő munka folyamatában mi szakemberek igyekszünk a nehéz helyzetben lévő embereken azonnal és offenzíven segíteni, patronálni, pártfogolni (még a hozzá kapcsolódó cselekvést kifejező szavaink is egy alá- és fölérendeltségi, azaz hierarchikus viszonyra utalnak). Nem hiszünk a másokban, néha átcsúszunk az onnipotenciába, abba, hogy mi és csakis mi, szakemberek látjuk jól a problémákat, a gyors és hatékony megoldási lehetőségeket. Nem adunk időt sem magunknak, sem a segítségre szorulóknak. Belemegyünk olyan játszmákba, amiből mindkét fél csak vesztesen kerülhet ki. Aztán mindkét fél számára jön a frusztráció, a "ki a hibás?" felesleges kérdésköre, a "mindent megtettem, és mégsem...", a "mit rontottam el?" dilemmái.

Az ördögi kört szemléletváltással lehet elkerülni. A szemléletváltás lényege, hogy mi, segítők valóban higgyünk a partneri (mellérendelő) viszonyban, a minden emberben meglévő jóban, abban, hogy a harmóniára való törekvés minden ember igénye és szükséglete, valamint minden ember képes a változásra/változtatásra, saját erőforrásaira

¹² Csuang Ce bölcsessége, 2018.05.01.

támaszkodva. Ez a változás és alakulás/módosulás egyben fejlődés is ebben az esetben. A segítő szakemberekre jellemző burn out is elkerülhető vagy esélye csökkenthető ezzel a szemlélettel meglátásom szerint.

A kliens számára nem kérdéses a haszon: az, amit magam alkottam, hoztam létre, amiért magam dolgoztam/munkálkodtam, amit a saját megoldási repertoáromból dolgoztam ki, mindenképpen az enyém, megvalósítható általam, és rajtam múlik a vágyott jövő tényleges létrehozása, az elakadás feloldása. Nincs más felelős, csak saját döntés. És ez végül is nagyon felszabadító érzést ad. Független, kompetens, saját sorsát irányítani és a történeteket befolyásolni tudó, konstruktív személyiség születését, működését.

V.5. Képzés

A módszer nem újkeletű, a másik 4 módszerrel komplexen, szinergikusan jelentkezik a fejlesztésben. Meglátásunk szerint az ismeretbővítés nélkülözhetetlen, ill. bizonyos készségek (pl. önismeret, kommunikáció, digitális kompetenciák, stb.) szükségesek a másik 4 módszer alkalmazásához. A hosszú távú hatás esetében is fontos, ha konkrét, életesélynövelő, strukturált képzések is megvalósulnak (közösségi bűnmegelőzési szervező, kommunikáció és önismeret, digitális kompetencia fejlesztő képzést, pedagógus képzés, stb.). Mindazonáltal több atipikus képzési módszer jelenik meg fejlesztésünkben (peer learning, kooperatív tanulás, projekt alapú képzés, stb.). Ez feltétlenül innovatív, amellet, hogy másik 4 más (ebből 2 biztosan) innovatív módszerrel kapcsolódik.

A képzések valójában kompetencia fejlesztések: önismeret/kommunikáció, digitális kompetencia fejlesztése.

A kommunikációs képzés során az önismereti és kommunikációs kompetenciák fejlesztése a cél. A koherens self két összetevője: énfogalom (önmagunkról való ismeretek) és önértékelés (önmagunkkal kapcsolatos érzelmeink). Ezek tapasztalataink, életkörülményeink és környezetünk alakulásával változnak, fejlődnek. Az önismeret hasonlóan alakul ki, mint ahogyan más emberek megismerése. Saját jellemvonásainkra első sorban gondolataink, érzelmeink alapján következtetünk, ez adja a legpontosabb tájékoztatást. Ha azonban ez a forrás elégtelennek bizonyul, akkor megfigyelt (vagy elképzelt) viselkedéseinkből következtetünk. Hogy valójában mi is az önismeret és miért is fontos? Valójában önmegértés, arra a mindenki számára döntő kérdésre ad választ, hogy ki vagyok én, és valójában milyen is vagyok én. Önismeretre azért van szükség, mert a belső harmónia, nyugalom, feszültségcsökkentés esetén nélkülözhetetlen, másrészt a személyes hatékonyság fokozása és a tudatosságra való törekvés esetén döntő jelentőségű. Az összes, személyiségfejlődéssel kapcsolatos munka alapja a megfelelő önismeret, a kompetensnek érzett személy megléte.¹³

A kommunikáció közlésfolyamat, amelyben jeleket (nyelvi és nem nyelv jeleket) használunk tudatosan és szándékosan emberi érintkezéseinkben. Kapcsolat, gondolkodás, emberek közötti üzenetek, saját magamról és a másiról való gondolkodás, saját magam kifejezése, megmutatása, gondolataim,

¹³ Smith, Eliot R.-Mackie, Diane M., 2004, 190

érzéseim, az információk és az érzelmek átadása – mind-mind a kommunikációs kompetencia területéhez sorolható. Életünk végéig fejleszthető, és/vagy fejlődünk e téren (is).

A 21. században szinte minden hagyományosan folytatható tevékenységnek megvan az online dimenziója is. A virtuális valóságban történő tájékozódás nélkülözhetetlen, az X, Y és Z generáció tagjaival történő bármiféle kommunikáció esetén ennek ismerete elengedhetetlen. A digitális kompetenciák az élet minden területére kihatnak, életminőségünket nagymértékben meghatározza az, hogy mennyire tudunk tájékozódni, élni és védekezni a digitális világban/digitális kihívásokkal. Hátrányos helyzetűek segítő munkája a digitális szakadék enyhítése nélkül mára már elképzelhetetlennek tűnik. A hagyományos módszerek, a szociális munka eszköztára megújulásra vár, hiszen a társadalmi környezet – és így – a fiatalok, társadalmi és/vagy problémás csoportok, kihívások is változtak. Az álláskeresés, a vásárlás, az ügyintézés, és még számos praktikus, mindennapi tevékenységhez szükséges a digitalizált környezet ismeretének és használatának kompetenciája.

A kompetencia-fejlesztések csoportban történnek, konkrét életésélynövelő tényezők, továbbá megalapozzák a hosszú távú bizalmi kapcsolatot, hatást; a többi elem és módszer jól építhető rájuk, valamint a hátrányok csökkentésében (önálló, megoldásközpontú gondolkodás, személyiség, stb). nélkülözhetetlennek látszanak a célcsoport szempontjából.

A Váltó-sáv Alapítvány által tervezett képzések konkrét tartalmát lsd. a mellékletben:

1. Kommunikációs és önismereti képzés (30 óra, engedélyezett képzés: E-000363/2014/D004) - fogvatartottak számára
2. Digitális kompetencia fejlesztő képzés (50 óra, engedélyezett képzés: E-000363/2014/D005) - fogvatartottak számára
3. Lehetőségeim, kompetenciáim a reintegrációs munkában (10 óra, engedélyezettetés alatt) - szakemberek számára
4. Váltó-Láz: játékvezető képzés / Gamification a harmadlagos bűnmegelőzésben (engedélyezettetés alatt, 30 óra) - szakemberek számára

A KultúrÁsz Egyesület évente 1 db prevenciós képzést indít 30 órás PAT akkreditált képzés vagy tréning formájában jó gyakorlatok megismerésével terepen, amelynek része a 3 játék bemutatása és felkészítés az alkalmazásra.

A hosszú távú hatások elérése végett a Váltó-sáv Alapítvány szociális minősítést szeret a Gamification a harmadlagos bűnmegelőzésben (játékvezető) képzésre, és 2 képzést a fejlesztés ideje alatt meg is valósít.

VI. Az innovációs tartalom összegzése

VI.1. Elsődleges és másodlagos bűnmegelőzés

SZÉCHENYI 2020MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A pilot programunk keretében az elsődleges és másodlagos prevenció területén alkalmazni tervezett innovatív programnak az *Ifjúsági bűnmegelőzési közösség-szervező program* munkacímét adtuk. Ebben a programban a közösség-szervezés, média- és drámapedagógia, valamint a gamification módszereit integráltuk. Ennek eredményeképpen az alábbi tartalmi elemekből épül fel a program:

1. Ifjúsági bűnmegelőzési közösség-szervező tábor: A tábor központi eleme az önismeret, az érdekeltség tétel a célcsoport részére, és ahogyan ezt ők tovább tudják adni, szemléletformálás, érzékenyítés mind a három bűnmegelőzési mód iránt (elsődleges, másodlagos, harmadlagos), a három játéktípus tesztelése. A tábor teljes tematikáját a bűnmegelőzés központi gondolata köré építjük, és megalapozzuk a képzést, valamint a közösség formálását, ezért indítjuk egy táborral a programot. (3 napos tábor formájában valósítjuk meg).
2. Kortárs játékvezető és közösségsegítő képzés: A képzés keretében tudatosan koncentrálunk a kortárs segítség módszertanára a bűnmegelőzés tematikájával. Ezért a központi témák: saját ifjúsági korcsoport jellemzőinek, problémáinak ismerete, segítő munka alapjai, motiválási technikák, bizalomépítés technikái, konfliktuskezelés, kommunikációs készségfejlesztés, prevenciók és bűnmegelőzési programok (benne börtönlátogatás, segítő csoport látogatása), 3 játéktípus alkalmazásának módszertana, játékvezetők képzése. (általános iskolai célcsoportnak 15 órás képzés: 5 alk x 3 óra, a többieknek 30 órás képzés: 5 alk*6 óra).
3. Bűnmegelőzési esetgyakorlatok: A média- és drámapedagógia módszereit alkalmazva olyan esetgyakorlatokat dolgozunk fel, amelyek a kortárs csoportjaikban előfordulhatnak, és amelyek leghalmozottabban jelennek meg az adott célcsoportban. Főbb témakörök: Alkoholizmus, drog, internetfüggőség, médiamanipuláció, zaklatás, kiközösítés (5 alkalom).
4. Közösségi felmérés: a saját iskolájukban kortársaik bűnözéssel kapcsolatos attitűdjeinek és közösségi igényeinek felmérése (közös kérdőív kidolgozása, adatgyűjtés, adatrögzítés, adatok közös feldolgozása) (5 alkalom) (A felmérés célja, hogy konkrét képet kapjunk az iskolai közösségekről, az ott megjelenő bűnözési, vagy bűnözésre hajlamosító tényezőkről).
5. Közösségi alapú szolgáltatások kialakítása és tesztelése: A közösségi felmérés eredményeinek feldolgozása, majd erre építve közös tervező munka, amelyben olyan közösségi alkalmak és szolgáltatások kialakítására kerül sor, amelyet a fiatalok a bűnözés alternatívájaként fel tudnak ajánlani. Olyan közösségek és közösségi alkalmak elindítása a cél, amelyek értékteremtő jellegük révén preventív eszközként alkalmazhatók a bűnmegelőzés érdekében. A műhelymunkák során zajlanak az ehhez kapcsolódó szervezési alkalmak, a közösségi programok megvalósítása és kiértékelése. A közösségi programok kapcsán sor kerül a prevenciók játékok kipróbálására az iskola szélesebb célcsoportja körében is. (7 alkalom).
6. Záró értékelő tábor: Az elsődleges és másodlagos bűnmegelőzési tevékenységek értékelése, a közösség ötleteinek és terveinek összegyűjtése, más jó gyakorlatok megismerése intézmények és közösségek meglátogatásával,

közösségi jövőtervezés munkatervvel (5 napos tábor formájában).

Az Ifjúsági bűnmegelőzési közösségszervező program gyakorlati megvalósítását a projekt szakemberei és a bevont oktatási intézmények kiválasztott pedagógusai közösen valósítják meg. Minden oktatási intézményben mentor tanárok állnak a 10 fős tanulói csoportok élén. A pedagógusok felkészítését képzés keretében végezzük. A 30 órás PAT akkreditált képzés célja, hogy felkészítse a pedagógusokat a projekt keretében fejlesztett Ifjúsági bűnmegelőzési közösségszervező program gyakorlati alkalmazására.

A képzés részletei az alábbiakban olvashatóak:

Képzés tervezett elnevezése: Felkészítés az Ifjúsági bűnmegelőzési közösségszervező program gyakorlati alkalmazására

Képzés óraszáma: 30 óra (10 óra elmélet és 20 óra gyakorlat)

Képzés főbb tematikai csomópontjai:

- Ifjúsági helyzetkép bemutatása (benne az ifjúsági bűnelkövetésre is kitérve) az aktuális stratégiák, felmérések és statisztikák mentén
- Ifjúsági bűnmegelőzési közösségszervező program bemutatása (célok, tartalom, célcsoportok, tapasztalatok, alkalmazott módszerek)
- Ifjúsági bűnmegelőzési közösségszervező program alkalmazásának lehetőségei
- Prevenációs játékok bemutatása és felkészítés az alkalmazására

A projektben megvalósuló pedagógus továbbképzés (PAT akkreditált képzés) által a projekt hatása hosszútávon is fennmarad, mert a pedagógusok a képzésen megszerzett ismereteket és módszertani eljárásokat alkalmazva hatékonyan tudják továbbadni a felnövekvő generációk számára a bűnmegelőzéshez szükséges ismereteket és fejleszteni a fiatalok attitűdjét, megerősítve ezzel a projekt hatását.

VI.2. Harmadlagos bűnmegelőzés

Helyszínek, büntetés-végrehajtási intézetek: Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (2 objektum, felnőttkorú férfi fogvatartottak), Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet (2 objektum, egyik fiatakorú, mindkét nem, azaz férfi/női), Kalocsai Fegyház és Börtön (felnőttkorú női fogvatartottak), Tiszaöldi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (felnőttkorú férfi fogvatartottak). A büntetés-végrehajtási helyszínek a Dél- és Észak-alföldi régióban helyezkednek el, várhatóan tehát a célcsoporttagok is ezen földrajzi területről származnak. További potenciális helyszínek a börtönépítési program folyamata miatt: Kunmadaras, Komádi, Kemece, Csenger (Észak-Alföld).

A jelenleg is működő, 4 büntetés-végrehajtási intézetből 15-15 fő fogvatartott, összesen 60 fő.

1. Toborzás, bevonás módja 1. (lsd. Szakmai terv II.6.)

2. Kiválasztás, bevonás, motiváció

Kiválasztási paraméterek:

- önkéntesség
- motiváció a változásra, változtatásra
- a szabadulási időpontig nincs több hátra, mint 2 év.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- 2 alkalmas motivációs beszélgetés lebonyolítása (4 bv. intézet, intézetenként 2 fogvatartotti csoport, 1 csoport/2 óra, csoportos) – témafeldolgozás: tájékoztatás a projektről és a szervezetekről, változásmenedzsment, önállóság, idő, módszer)
 - 3. Előkészítés: szakemberek, reintegrációs tisztek, pártfogó felügyelők, szociális és oktatási szakemberek tájékoztatása a projektről. Közös képzési program biztosítása számukra (Toleranciaerősítő, antidiszkriminációs képzés (10 óra) - E-000363/2014/D003 - szakmai tervben megjelent, helyette új képzési program: Lehetőségeim, kompetenciáim a reintegrációs munkában - 10 óra, engedélyeztetés alatt) – 4 bv. intézet vagy helyszín, 1 csoport / max. 10 fő, 4 csoport)
 - 4. Kommunikációs és önismereti képzés célcsoporttagoknak (4 helyszín, helyszínenként 15 fő, összesen 60 fő / 4 képzés; 1 képzés 30 órás, engedélyezett felnőttképzés: E-000363/2014/D004).
 - 5. Digitális kompetencia fejlesztő képzés (4 helyszín, helyszínenként 15 fő, összesen 60 fő / 4 képzés; 1 képzés 50 óra, engedélyezett felnőttképzés: E-000363/2014/D005).
- A képzések konkrét életesélynövelő tényezők, továbbá megalapozzák a hosszú távú bizalmi kapcsolatot, hatást; a többi módszer jól építhető ezekre, valamint a hátrányok csökkentésében (önálló, megoldásközpontú gondolkodás, személyiség, stb). nélkülözhetetlenek.
- 6. Segítő kapcsolat / coaching folyamat egyénileg: egyénenként min. 12 alkalom / 12 hónap. 1 fő/1 hó/1 óra min. A coaching folyamat feldolgozandó témái: megcélzott jövő (tervezés, jövőorientált gondolkodás kialakítása), erőforrások (feltárás, feldolgozás, kiaknázás), mi az, ami már működik? (a már meglévő, működő tevékenységek “átcsatolása” más területekre), célok és azok pontosítása (tervezés, jövőorientált gondolkodás kialakítása), megoldások és azok feltárása (tervezés), pontosítás, árnyalás (60 fő célcsoporttag).
 - 7. Váltó Kör/Belépő Kör: min. 30 db (min. 1 alkalmas, szükség szerint 2 alkalom 1 célcsoport esetében, azaz a 60 fő célcsoporti létszám esetében 50 % megvalósítását vállaljuk) megvalósítása, előkészítéssel (a résztvevők megkeresése, tájékoztatása, felkészítése a részvételre, min. 4 óra/ alkalom), a megvalósítás után résztvevők felkeresése, megkeresése, interjú felvétele, hatásvizsgálat.
 - 8. 60 fő számára 3 alkalommal (1 alkalom 3 óra) Váltó-Láz: szabadulásra felkészítő társasjáték, ahol 1. alkalom: felkészítés, 2. alkalom: játék, 3. alkalom: fókuszcsoportos interjú, hatásvizsgálat. 1 alkalommal 7-8 fő célcsoporttag van jelen.
 - 9. A projektből történő kilépés után 3 hónappal hatásvizsgálat (min. 30 db).

VII. A program hosszú távú hasznosulása

A hosszú távú hasznosulását a programnak több tényező együttesen és külön-külön is elősegíti.

- A pilot program dokumentáltságának és a módszertani kiadványának köszönhetően a módszer adaptálható, más szervezetek is átvehetik részben vagy teljességében.
- Minden eredményt online a projekt honlapján közzéteszünk, így elérhető és könnyen terjeszthető, adaptálható.
- A szakemberek prevenciós és reintegrációs felkészítő képzéseinek köszönhetően számos szakember továbbviszi az ismereteket és képességeket/készségeket, valamint tudja azokat alkalmazni.
- A célcsoport fiatal tagjai a 4 különböző iskolai szinten felkészültebbeké válnak a bűnmegelőzési kérdésekben, amelyet mind saját életükben, mind korcsoportjukban hatékonyan kamatoztatnak kortárs segítő bűnmegelőző közösség-szervezőként.
- A harmadlagos bűnmegelőzés színterén szemléletváltás (tanácsadás helyett coaching) jön létre, új eszközök és módszerek jelennek meg, amelyek beépíthetők a mindennapi munkafolyamatokba.
- A fogvatartotti célcsoport társadalmi kapcsolati tőkéje növekszik (Váltó/Belépő Körök); család, hozzátartozó, a társadalmi résztvevők számára is nő a közösségi támogatás.
- A konzorciumi partnerek a tevékenységeiket a projekt keretében továbbfejlesztik, egymástól is átvesznek jó gyakorlatokat, tudásokat, így fejlettebb, felkészültebb szolgáltatási palettát tudnak nyújtani a projektet követően.

A pilot további hatásai:

- a közösség támogató/megtartó erejének fokozódása; egyének támogatása, segítése a közösség által;
- a társadalmi esélyegyenlőtlenségek újratermelődése, a tipikus szocializációs életutak folyamatának megszakítása (hátránykompenzáció);
- értékek átrendeződése, többségi társadalom érték- és normarendszerének elfogadása/követése, ez alapján életvitel kialakítása
- a célcsoport személyes élete fordulópontjainak pozitív felhasználása (pl. krízisek)
- biztonságos és támogató személyes kapcsolatrendszerek kialakulása/erősödése/fejlődése, ami segítséget és érzelmi támogatást nyújthat (civil/missziós segítők/támogatók, önkéntesek, kortárssegítők);
- pozitív érzelmek kialakulása az önfejlesztésben, önismeretben, önértékelésben;
- kockázati tényezők negatív láncolatának megszakítása (prevenció);
- tudatosság növekedése a célcsoport döntéseiben;
- társadalmi kapcsolatok javulása,
- programunkkal *aktivizálunk, gondolkoztatunk, „ingert szállítunk”*, mely a változás/változtatást jelentő folyamat fontos és szerves része;
- a célcsoport szociális készségei/kompetenciái fejlődnek, új, támogató, biztonságos emberi kapcsolatok jelenhetnek meg; ezek támaszt és erőforrást jelenthetnek, ami a problémamegoldó és coping kapacitást is fejleszti
- szemléletformálás, előítélet-csökkentés – inkluzivitás erősítése
- reziliens színtér kialakítása (melynek elemei: reális célok és célkitűzések kialakítása, hatékony cselekvés még hátrányos helyzetekben is, önreflexió és öngondoskodás, pozitív várakozások, részvétel összetartó, támogató közösségben, elérhető, támogató személytől kapott segítség).

A pilot végső hatása, hogy a magyarországi szolgáltatások minősége és színvonala növekszik, speciálisan a közösségfejlesztés és bűnmegelőzés összekapcsolásával, a közösségi bűnmegelőzés eljárásrendjének, módszertanának kialakításával.

Hatások a szolgáltatások szintjén:

- önálló, felelősségteljes és saját sorsáról dönteni képes felnőtt személyiség kialakulása
- erőforrások bővülése
- megoldásközpontú (nem problémamegoldó) gondolkodásmód kialakítása, fejlesztése
- lehetőség megkínálása az élethosszig tartó tanulás folyamatában
- az egyenlő bánásmód érvényesül, az oktatási egyenlőtlenségek csökkennek
- a diszkrimináció csökken, az inkluzivitás erősödik
- az egészség mint érték jelenik meg (egészségfejlesztő szegmens, lelki egészség fókusz)
- a programok várhatóan érzékelhető változást hoznak a HH és a 3H gyermekek gondozásában is
- a tevékenységek hozzájárulnak a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzéséhez is.

VIII. Mérés és értékelés módszertana

Az indikátorok meghatározásánál törekedtünk arra, hogy megfeleljen a SMART kritériumoknak, így indikátoraink specifikusak, mérhetőek, elérhetőek, reálisak és idő alapúak. Alapvetően eredmény- és hatás indikátorokat határoztunk meg.

Indikátoraink a következők:

- Konzorciumi partnerszervezetek száma (2 db)
- Együttműködési megállapodások száma (10 db)
- Projekttevékenységekben közvetlenül résztvevők száma (100 fő)
- Projektbe bevont települések száma (ahol a programok megvalósulnak) (8 db)
- Projektben megvalósított bűnmegelőzést szolgáló szolgáltatások száma (2 db)
- Hatásmérésbe bevont résztvevők száma (100 fő)
- A célcsoport fejlesztését szolgáló kontakt szolgáltatás nyújtása célcsoport tagonként 30, projekt szinten minimum 3000.
- A hatásmérésbe bevont tevékenységek esetében min. 20%-al nő a bevont résztvevők ismerete és fejlődik kompetenciájuk a bűnmegelőzéshez kapcsolódóan, a projekt végére (20%)
- A szolgáltatásokban résztvevők saját megítélése szerint önismeretük és egyéb kompetenciáik fejlődtek a részvétel után (75 %).
- A projekttevékenységek megvalósításába bevont rendvédelmi vagy büntetés végrehajtás/rendvédelmi szervezetnél foglalkoztatott szakemberek száma (6 fő)
- A projekttevékenységek megvalósításába bevont közösségfejlesztési szakemberek száma (2 fő)
- A projekttevékenységek megvalósításába bevont pedagógus, drámapedagógus szakemberek száma (10 fő)

- A projekttevékenységek megvalósításába bevont kommunikáció-média szakemberek száma (2 fő)
- A szolgáltatásba bevont családtagok/hozzátartozók/közösségi szereplők száma (30 fő)
- A társadalmi érzékenyítő programon részt vettek száma (40 fő)

a.) a tervezett tevékenységhez milyen fő fizikailag is létező outputok, közvetlen, a pilot által elért eredmények és közvetett, vagy mások által is befolyásolt hatások kapcsolódnak;

outputok:

- Gamification módszertanával táblajáték, óriás társasjáték, és online játék kialakítása a bűnmegelőzés témakörében, ezen belül pedig elsősorban a média és internetbiztonság témájában.
- Váltó-Láz: szabadulásra felkészítő és érzékenyítő társasjáték fejlesztése
- A projekt lényegi elemeinek módszertani és szakmai összegzése online kiadvány formájában
- Értékelési zárójelentés online kiadvány formájában
- Évente 1 db prevenció képzés jó gyakorlatok megismerésével terepen 30 órás PAT akkreditált képzés, összesen 4 db képzés (évente 1 db)
- Projektidő alatt 2 db szociális minősítést megszerzett harmadlagos bűnmegelőzési képzés megvalósítása

elért eredmények:

- A hatásmérésbe bevont tevékenységek esetében min. 20%-al nő a bevont résztvevők ismerete és fejlődik kompetenciájuk a bűnmegelőzéshez kapcsolódóan, a projekt végére (20%)
- A szolgáltatásokban résztvevők saját megítélésük szerint önismeretük és egyéb kompetenciáik fejlődtek a részvétel után (75 %).
- A szakmai tervben ismertetett innovatív szolgáltatás, új módszer, eljárás részletes kidolgozása: tematikák, segédanyagok, online segédeszközök, bevonás módszertana, célcsoport kiválasztás módszertana, megvitatása
- Az érintett intézmények (a helyi társadalomban működő és a projektre hatást gyakorló, vagy jogkörökkel rendelkező intézmények, szervezetek, akik tájékoztatása/felkészítése a projekt elindulásakor megtörténik pl. önkormányzat, szakmai szervezetek, érintett célcsoportok érdekeit képviselő szervezetek) közötti kapcsolatfelvétel, az együttműködés kereteinek kialakítása;
- Szakmai megvalósító csoport létrehozása és működtetése; a megvalósításban résztvevők felkészítése az innovációhoz kapcsolódó specifikus tudás, kompetencia megszerzése érdekében, folyamatos műhelymunka;
- A szakmai megvalósítók részére szóló és az innovációhoz kapcsolódó képzések, tréningek, kompetencia fejlesztések, workshopok, esetmegbeszélések vagy szupervízió kidolgozása, megvalósítása;
- Szakmai programok, szolgáltatások szervezése, megtartása a célcsoporttal.

hatások

- A projekt eredményeképpen csökkentjük az áldozattá válás esélyét és a bűnelkövetést, azáltal, hogy fejlesztjük a résztvevők szociális kompetenciáját. A kompetencia több mint készségek és képességek összessége, az ismeretek, a képességek és a

megszerzett tudás sikeres alkalmazásának együttese. A szociális (társadalmi és állampolgári) kompetenciákhoz sorolunk minden olyan társas kompetenciát, amely nélkül nem lehet sikeres az egyén szocializációja, megteremti az életben való eligazodás, a közösségi részvétel és demokrácia alapjait. A különféle forrásokból származó hatások az évek során olyan komplex tudássá és értékrenddé állhatnak össze, amely minden fontos személyes és társas helyzetben jól mobilizálható.

- A bevont célcsoporttagok körében a szociális kompetenciák fejlesztését és a pozitív attitűdváltozás elérését segítjük többek között a tréningek, közösségi alapú szolgáltatások, filmklubok, táborok, csapatépítő közösségi programok keretében.
- A projekttel elérni kívánt hatás a szemléletformálás, érzékenyítés, önismeret, érdekeltté tétel a bűnmegelőzés-központúság gondolata köré építve.
- Az ifjúsági korcsoport jellemzőinek, problémáinak ismerete, segítő munka alapjai, motiválási technikák, bizalomépítés technikái, konfliktuskezelés, kommunikációs készségfejlesztés, prevenciós és bűnmegelőzési programok.
- Községi alapú szolgáltatások kialakítása és tesztelése.
- A projektben megvalósuló pedagógus továbbképzés (PAT akkreditált képzés) által a projekt hatása hosszútávon is fennmarad, mert a pedagógusok a képzésen megszerzett ismereteket és módszertani eljárásokat alkalmazva hatékonyan tudják továbbadni a felnövekvő generációk számára a bűnmegelőzéshez szükséges ismereteket és fejleszteni a fiatalok attitűdjét, megtöbbszörözve ezzel a projekt hatását.
- Új eszközök, módszerek megjelenése és használhatósága egy speciális területen (bűnmegelőzés).

b.) a felsorolt outputok, eredmények és hatások kapcsolódó mérőszámai és a mérőszámokhoz kapcsolódó mérési tevékenység bemutatása

- A **hatásmérés** keretében bemenetkor és kimenetkor tesztet töltenek ki a résztvevők, valamint a kontrollcsoport tagjai a bűnmegelőzés, média és internetbiztonság témájában. Külön-külön teszt kerül összeállításra gyermek/ifjúsági és felnőtt korosztály számára. Ez a módszer a KultúrÁsz korábbi projektjénél¹⁴ is bevált, igen hasznosnak bizonyult, hogy a közös kérdések mellett speciálisan az adott célcsoportot érintő, őket foglalkoztató kérdéseket tudtunk megfogalmazni a gyermek/ifjúsági és a felnőtt résztvevőknek külön-külön, ami az értékelést is megkönnyítette. A kérdőív összeállításakor szorosan kapcsolódunk közelmúltban lezajlott országos kutatáshoz, kiindulópontként felhasználjuk a Magyar Ifjúság Kutatás 2016¹⁵ kérdéseit. A programokat akkor tekintjük eredményesnek, ha a bemeneti és kimeneti tesztek eredményei min. 20%-al jobb eredményt mutatnak. A hatásmérés eredményeiről tanulmányt készítünk és vállaljuk annak megjelentetését online tanulmány formájában. A kompetenciaméréseket egy általános kompetenciamérő kérdőív segítségével végezzük, amely elismert és gyakran alkalmazott eszköz ilyen jellegű kompetenciák számszerűsíthető méréséhez. A kérdőív önértékelésen alapul. A bemeneti kompetencia mérése a foglalkozásvezetők egyéni értékelésével egészül ki, amelyek alapján minden résztvevő egyéni fejlesztési terve is kidolgozásra kerül. A foglalkozások zárása alkalmával pedig személyes tanácsadás keretében dolgozzák fel a záró önértékelések eredményeit. Így nyújt lehetőséget a foglalkozások során bekövetkező

¹⁴ Családi biztonság elnevezésű 2017. évi bűnmegelőzési pályázat

¹⁵ Új Nemzedék Központ (2016): Magyar Ifjúság Kutatás 2016. In:

http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf

kompetenciaterületek fejlődésének mérésére, hatékonyság-mértékének elemzésére.

- A másik módszer az interjú, ill. a fókuszcsoporthoz interjú módszertana (többször alkalmazott hatásmérő és kutatási módszer a Váltó-sáv Alapítványnál, lsd. www.valtosav.hu, szakmai anyagok link). A fókuszcsoporthoz beszélgetés kötetlen légkörében a résztvevőknek spontán módon nyílik lehetősége a vizsgálni kívánt témák véleményezésére, miközben önkéntelenül is feltárják motivációikat, attitűdjeiket, emocionális hátterüket. Olyan gondolatok, vélemények, affektív megnyilvánulások is felszínre hozhatók így, amelyek különben rejtve maradnának előttünk, lényege szintén az önértékelés. A szöveges (ön)értékelések plasztikussá teszik a számokkal megjelenített értékeléseket.
- A mérési folyamatok során különösen nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatási tevékenységek tartalmának, érintettjeinek és nem várt problémáinak, sikereinek dokumentálására, azokat folyamatosan rögzítjük, vezetjük.

c.) a bemutatott mérőszámok, a pilot végére tervezett célértékei, amik alátámasztják a pilot eredményességét

Kitűztük a projektben vállalt célok elérését, előkészítettük a folyamatot, részletesen felkészültünk a tevékenységre, megfelelően megterveztük, jól felépítettük. A folyamat eredménye megfelelő, ütemezése megfelelő, megvalósulását folyamatosan mérjük.

- vállalt táblajáték célértéke: 1 db
- vállalt online társasjáték célértéke: 1 db
- vállalt online játék célértéke: 1 db
- Váltó-láz: szabadulásra felkészítő és érzékenyítő társasjáték – 1 db társasjáték fejlesztése
- módszertani és szakmai összegzése online kiadvány formájában: 1 db
- értékelési zárójelentés online kiadvány formájában: 1 db
- prevenciós képzés jó gyakorlatok megismerésével: évente 1 db, tehát 4 db
- képzés harmadlagos bűnmegelőzés terén (szociális minősítés, jó gyakorlatok): 2 db
- 8 db képzés lebonyolítása szakmai megvalósítóknak (coach képzés és szupervízió)
- A hatásmérésbe bevont tevékenységek esetében min. 20%-al nő a bevont résztvevők ismerete és fejlődik kompetenciájuk a bűnmegelőzéshez kapcsolódóan, a projekt végére (20%)
- Az önértékelések során a program során szerzett önismeret fejlődése a résztvevők 75 %-nál kimutatható
- szakmai tervben ismertetett innovatív módszer: 1 db
- műhelymunka: 6 db/év (összesen: 24 db).

A projekt során folyamatosan vizsgáljuk, nyomon követjük és értékeljük, hogy a mérőszámok egyeznek-e a pilot végére tervezett azon célértékekkel, amelyek alátámasztják a pilot eredményességét. Eltérés esetén törekszünk a helyzet elemzésére, orvoslására, javítására, hogy elérjük a vállalt értékeket minden tényező esetében.